EVGENI TANCHEV
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2020. július 2.[1]

C-265/19. sz. ügy

Recorded Artists Actors Performers Ltd
kontra
Phonographic Performance (Ireland) Ltd,
Minister for Jobs, Enterprise and Innovation,
Ireland,
Attorney General

(a High Court [felsőbíróság, Írország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – Az Unió és a tagállamai közötti hatáskörmegosztás – A WIPO előadásokról és hangfelvételekről szóló 1996. évi szerződése (WPPT) – Az előadóművészekkel szemben alkalmazandó »nemzeti elbánás« kötelezettsége – Az e kötelezettség alóli, nemzetközi fenntartásokból eredő kivételek – Az Unió kizárólagos hatásköre vagy a tagállamok hatásköre e fenntartások alapján annak meghatározására, hogy mely harmadik országbeli előadóművészek jogosultak méltányos díjazásra – 2006/115/EK irányelv – 8. cikk”

1. A High Court (felsőbíróság, Írország) által előterjesztett jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyát a 2006/115/EK irányelvnek[2] a Szellemi Tulajdon Világszervezetének (a továbbiakban: WIPO) 1996. december 20-án Genfben elfogadott és az Európai Közösség nevében a 2000/278/EK tanácsi határozattal[3] jóváhagyott, előadásokról és hangfelvételekről szóló szerződésének (kihirdette: a 2004. évi XLIX. tv., a továbbiakban: WPPT) 4. és 15. cikkével összefüggésben értelmezett 8. cikkének értelmezése képezi.

2. Kérdéseivel a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keres választ, hogy mely előadóművészeket (és hangfelvétel-előállítókat) illethet meg a 2006/115 irányelv 8. cikkének (2) bekezdése szerinti „méltányos díj[azás]hoz” való jog. A kérdések ezért az említett rendelkezés hatályára vonatkoznak, jóllehet az első, második és harmadik kérdés alapvetően az Unió és – adott esetben – a tagállamok nemzetközi kötelezettségeire való hivatkozással van megfogalmazva.

3. A kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kérdezi, hogy alkalmazandó-e a 2006/115 irányelv 8. cikkének (2) bekezdésére a WPPT 4. cikkében rögzített nemzeti elbánás követelménye, és – a második, harmadik és negyedik kérdésben pedig – hogy milyen mérlegelési jogkör illeti meg a tagállamokat az irányelvben előírt egyszeri méltányos díjazáshoz való jog kedvezményezettjeit illetően, többek között olyan esetben, amikor a WPPT fenntartásokat tesz lehetővé, és a Római Egyezményt (kihirdette: az 1998. évi XLIV. tv.) kell alkalmazni.

1 Eredeti nyelv: angol.

2 A bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról, valamint a szellemi tulajdon területén a szerzői joggal szomszédos bizonyos jogokról [helyesen: a szellemi tulajdon területén a bérleti jogról, a haszonkölcsönzési jogról és a szerzői joggal szomszédos bizonyos jogokról] szóló, 2006. december 12-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (kodifikált változat) (HL 2006. L 376., 28. o.).

3 2000. március 16-i határozat (HL 2000. L 89., 6. o.; magyar nyelvű különkiadás 11. fejezet, 33. kötet, 208. o.; a továbbiakban: WPPT).

I. Jogi háttér

A. A Római Egyezmény

4. Az előadóművészek, a hangfelvétel-előállítók és a műsorsugárzó szervezetek védelméről szóló nemzetközi egyezményt 1961. október 26-án kötötték meg Rómában (a továbbiakban: Római Egyezmény).

5. A Római Egyezmény 4. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Valamennyi Szerződő Állam nemzeti elbánásban köteles részesíteni az előadóművészeket, ha a következő feltételek bármelyike megvalósul:

a) az előadást valamely másik Szerződő Államban tartják;

b) az előadást olyan hangfelvételen rögzítik, amely az Egyezmény 5. Cikke alapján védelmet élvez;

c) a hangfelvételen nem rögzített előadást olyan sugárzott műsor útján közvetítik, amely az Egyezmény 6. Cikke alapján védelemben részesül."

6. A Római Egyezmény 5. cikke értelmében:

„1. Valamennyi Szerződő Állam nemzeti elbánásban köteles részesíteni a hangfelvétel-előállítókat, ha a következő feltételek bármelyike megvalósul:

a) a hangfelvétel előállítója valamely más Szerződő Állam állampolgára (az állampolgárság ismérve);

b) a hang első rögzítése valamely más Szerződő Államban történt (a rögzítés ismérve);

c) a hangfelvételt először valamely más Szerződő Államban adták ki (a kiadás ismérve).

2. Ha a hangfelvételt nem Szerződő Államban adták ki először, de azt az első kiadást követő harminc napon belül valamelyik Szerződő Államban is kiadták (egyidejű kiadás), a hangfelvétel úgy tekintendő, mintha először a Szerződő Államban adták volna ki.

3. Az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkáránál letétbe helyezett értesítés útján bármelyik Szerződő Állam úgy nyilatkozhat, hogy nem fogja alkalmazni vagy a kiadás, vagy a rögzítés ismérvét. Az ilyen értesítést a megerősítéssel, az elfogadással vagy a csatlakozással egyidejűleg, illetőleg bármikor azt követően is letétbe lehet helyezni; utóbbi esetben az hat hónappal a letétbe helyezés után válik hatályossá."

B. A WPPT

7. Mind az Unió, mind valamennyi tagállam részese a WPPT-nek (ahogyan – többek között – az Amerikai Egyesült Államok is).

8. A WPPT 1. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„E Szerződés nem csorbítja a Szerződő Felek egymással szemben [a Római Egyezmény] alapján fennálló kötelezettségeit."

9. A WPPT 2. cikkének a), b), d), e) és g) pontja értelmében a WPPT alkalmazásában a következő fogalommeghatározások alkalmazandók:

„a) » előadóművészek« a színészek, énekesek, zenészek, táncosok és más személyek, akik az irodalmi vagy művészeti alkotásokat vagy a népművészet kifejeződéseit megjelenítik, éneklik, elmondják, elszavalják, eljátsszák, tolmácsolják, vagy más módon előadják;

b) a »hangfelvétel« egy előadás hangjainak vagy más hangoknak, vagy hangok egyéb megjelenítésének a rögzítését jelenti, a filmalkotásban vagy egyéb audiovizuális műben foglalt rögzítési forma kivételével;

[…]

d) a »hangfelvétel-előállító« azt a természetes vagy jogi személyt jelenti, aki vagy amely egy előadás hangjainak vagy más hangoknak, illetve hangok megjelenítésének az első rögzítését kezdeményezi, és az ezzel kapcsolatos felelősséget viseli;

e) a rögzített előadás, illetve hangfelvétel »kiadása« a rögzített előadás, illetve a hangfelvétel többszörözött példányainak a nyilvánosság számára a jogosult hozzájárulásával történő hozzáférhetővé tételét jelenti, feltéve, hogy a többszörözött példányokat észszerű mennyiségben kínálják fel a nyilvánosságnak;

[…]

g) előadás vagy hangfelvétel »nyilvánossághoz közvetítése« az előadás hangjainak vagy hangfelvételen rögzített hangoknak, illetve azok megjelenítéseinek a nyilvánosság számára, a sugárzás kivételével, bármilyen eszközzel történő átvitelét jelenti. A 15. cikk alkalmazásában »nyilvánossághoz közvetítés« a hangfelvételen rögzített hangoknak, illetve azok megjelenítéseinek a nyilvánosság számára való hallhatóvá tétele is.”

10. A WPPT „Nemzeti elbánás” címet viselő 4. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Mindegyik Szerződő Fél a többi Szerződő Félnek a 3. cikk (2) bekezdésében meghatározott állampolgárai számára a saját állampolgáraival azonos elbánást biztosít az e Szerződésben kifejezetten biztosított kizárólagos jogok és az e Szerződés 15. cikkében előírt megfelelő díjazáshoz való jog tekintetében.

(2) Az (1) bekezdés szerinti kötelezettség nem áll fenn, ha egy másik Szerződő Fél a Szerződés 15. cikkének (3) bekezdésében megengedett fenntartásokkal él.”

11. A WPPT 15. cikke értelmében:

„(1) Az előadóművészek és a hangfelvétel-előállítók egyszeri megfelelő díjazásra tarthatnak igényt a kereskedelmi célból kiadott hangfelvételek közvetlen vagy közvetett, sugárzás vagy a nyilvánossághoz való bármilyen közvetítés útján történő felhasználásáért.

(2) A Szerződő Felek nemzeti jogszabályaikban úgy rendelkezhetnek, hogy az egyszeri megfelelő díjazásra való igényt az előadóművész vagy a hangfelvétel előállítója, vagy mindkettő érvényesítheti a felhasználóval szemben. A Szerződő Felek nemzeti jogszabályokat fogadhatnak el, amelyek, az előadóművész és a hangfelvétel előállítója közötti megállapodás hiányában, meghatározzák a díjnak az előadóművészek és a hangfelvétel-előállítók közötti felosztására vonatkozó feltételeket.

(3) Bármely Szerződő Fél a WIPO főigazgatójánál letétbe helyezett nyilatkozatban kijelentheti, hogy az (1) bekezdés rendelkezéseit csak bizonyos felhasználások tekintetében alkalmazza, illetőleg más módon korlátozza azok alkalmazását, vagy egyáltalán nem alkalmazza azokat a rendelkezéseket.

(4) E cikk alkalmazásában a vezeték útján vagy vezeték nélkül oly módon a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tett hangfelvételek, hogy a nyilvánosság tagjai a hozzáférés helyét és idejét egyénileg választhassák meg, úgy tekintendők, mint amelyeket kereskedelmi célból adtak ki."

12. A 15. cikkhez fűzött közös nyilatkozatok értelmében:

„A 15. cikk nem szabályozza teljes terjedelmében a sugárzás és nyilvánossághoz közvetítés jogát, amelyet az előadóművészeknek és a hangfelvétel-előállítóknak a digitális korszakban élvezniük kell. A küldöttek nem tudtak egyetértésre jutni a bizonyos körülmények között biztosítandó kizárólagosságra, illetve a fenntartás lehetősége nélkül biztosítandó jogokra vonatkozó javaslatokról, és emiatt a kérdés rendezését későbbi szabályozásra hagyták.

A 15. cikk nem akadályozza meg az e cikkben meghatározott jognak a biztosítását a népművészet előadói és azoknak a hangfelvétel-előállítóknak a részére, akik népművészeti kifejezéseket hangfelvételeken rögzítenek, ha az ilyen hangfelvételeket nem kereskedelmi célból adták ki."

13. A WPPT 23. cikkének (1) bekezdése a következőképpen szól:

„Jogérvényesítés

(1) A Szerződő Felek vállalják, hogy jogrendszerükkel összhangban meghozzák az e Szerződés alkalmazásának biztosításához szükséges intézkedéseket."

C. A 2006/115 irányelv

14. A 2006/115 irányelv (5), (12), (13) és (16) preambulumbekezdése értelmében:

„(5) A szerzők és előadóművészek alkotó- és művészi tevékenysége megkívánja, hogy további alkotó és művészi tevékenységük biztosítása érdekében megfelelő jövedelmük legyen; a hangfelvételek és filmek előállításához szükséges ráfordítások különösen jelentősek és kockázatosak. E jövedelem és a ráfordítás megtérülésének lehetősége csak akkor biztosítható hatékonyan, ha a jogosultak megfelelő jogi védelemben részesülnek.

[…]

(12) Szükséges olyan szabályozás bevezetése, amely a szerzőknek és előadóművészeknek elidegeníthetetlen jogot biztosít a méltányos díjazásra, miközben meg kell adni számukra a lehetőséget, hogy e jog érvényesítésével az őket képviselő közös jogkezelő szervezeteket bízzák meg.

(13) A méltányos díj egy összegben vagy részletekben, a szerződés megkötésekor vagy azt követően bármikor kifizethető. Ennek figyelembe kell vennie a film, illetve hangfelvétel előállításában a szerzők, illetve előadóművészek hozzájárulásának mértékét.

[…]

(16) A tagállamok számára lehetőséget kell biztosítani, hogy a szomszédos jogok jogosultjainak az ezen irányelvben előírtnál szélesebb körű védelmet nyújtsanak a műsorsugárzás és a nyilvánossághoz közvetítés tekintetében."

15. A 2006/115 irányelv 7. cikkének (1) bekezdése értelmében:

„A rögzítés joga

(1) A tagállamok biztosítják az előadóművészek számára a kizárólagos jogot előadásaik rögzítésének engedélyezésére, illetve megtiltására.”

16. A 2006/115 irányelv 8. cikkének – a 92/100/EGK irányelv[4] 8. cikkének (1) és (2) bekezdésével megegyező – (1) és (2) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„(1) A tagállamok biztosítják az előadóművészek számára a kizárólagos jogot előadásaik vezeték nélküli sugárzásának és nyilvánossághoz történő közvetítésének engedélyezésére, illetve megtiltására, kivéve ha az előadás már maga is sugárzott előadás, vagy rögzített felvételen alapul.

(2) A tagállamok biztosítják azt a jogot, amelynek célja, hogy a felhasználó egy egyszeri méltányos díjat fizessen a hangfelvétel kereskedelmi célú nyilvánosságra hozatala, illetve e hangfelvétel példányának vezeték nélküli sugárzása vagy egyéb módon a nyilvánossághoz közvetítése esetén, valamint hogy ezen díjat az érintett előadóművészek és hangfelvétel-előállítók között felosszák. Az előadóművészek és a hangfelvétel-előállítók közötti megállapodás hiányában a tagállamok meghatározhatják a feltételeket, amelyek alapján közöttük a díj felosztásra kerül.”

17. A 2006/115 irányelv „Időbeli hatály” címet viselő 11. cikke a következőket mondja ki:

„(1) Ezt az irányelvet alkalmazni kell mindazon – ezen irányelvben foglalt – szerzői jogi védelemben részesülő művekre, előadásokra, hangfelvételekre, műsorokra, és filmek első rögzítésére, amelyek védelme 1994. július 1-jén a tagállamok szerzői jogi, illetve szomszédos jogi rendelkezései alapján még fennállt, illetve amelyek az ebben az irányelvben foglalt védelmi feltételeknek ebben az időpontban megfeleltek.”

D. A nemzeti jog

18. A Copyright and Related Rights Act 2000 (No 28 of 2000) (a szerzői jogról és a szomszédos jogokról szóló 2000. évi 28. sz. törvény, a továbbiakban: CRR Act) 38. cikke a felhasználási engedélyről mint jogról rendelkezik bizonyos körülmények esetén. E cikk különösen a következőket írja elő:

„(1) [H]a valaki

a) hangfelvételt szándékozik nyilvánosan terjeszteni, vagy

b) hangfelvételt szándékozik rádióadásba, illetve kábeles műsorszolgáltatási adásba beilleszteni,

azt jogszerűen megteheti, amennyiben

i. elfogadja, hogy díjat kell fizetnie a szerzői jogkezelő szerv részére az ilyen terjesztés vagy a rádióadásba, illetve kábeles műsorszolgáltatási adásba való ilyen beillesztés után, és

ii. megfelel az e cikkben megállapított követelményeknek.

4 A bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról, valamint a szellemi tulajdon területén a szerzői joggal szomszédos bizonyos jogokról [helyesen: a szellemi tulajdon területén a bérleti jogról, a haszonkölcsönzési jogról és a szerzői joggal szomszédos bizonyos jogokról] szóló, 1992. november 19-i tanácsi irányelv (HL 1992. L 346., 61. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 120. o.).

(2) Az adott személy élhet a hangfelvétel nyilvános lejátszására vagy sugárzott műsorban vagy kábelprogram-szolgáltatásban való felhasználására vonatkozó joggal, amennyiben

a) a hangfelvétel nyilvános lejátszására vagy sugárzott műsorban vagy kábelprogram-szolgáltatásban való felhasználására irányuló szándékáról minden egyes érintett engedélyező szervet értesít,

b) minden ilyen szervet tájékoztat arról az időpontról, amikor vagy amelytől kezdve szándékában áll hangfelvételeket nyilvánosan lejátszani vagy hangfelvételeket sugárzott műsorban vagy kábelprogram-szolgáltatásban felhasználni,

c) […] kifizetéseket teljesít az engedélyező szerv részére,

[…]”

19. A CRR Act 184. cikke határozza meg azokat a körülményeket, amelyek esetén szerzői jogi védelem illeti meg többek között a hangfelvételt. E cikk a következőképpen rendelkezik:

„(1) Szerzői jogi védelem alá tartozik az irodalmi mű, színmű, zenemű vagy művészeti alkotás, hangfelvétel, filmalkotás, megjelentetett vagy eredeti adatbázis nyomdai összeállítása, ha az első jogszerű nyilvánosságra hozatalára

a) nemzeti területen; vagy

b) olyan országban, térségben, államban vagy területen került sor, amelyre kiterjednek az e Részben foglalt releváns rendelkezések.

(2) A jelen cikk szempontjából valamely műnek egy adott országban, térségben, államban vagy területen történő jogszerű nyilvánosságra hozatalát abban az esetben is a mű első jogszerű nyilvánosságra hozatalának kell tekinteni, ha a művet azzal egyidejűleg máshol is jogszerűen nyilvánosságra hozták; és e célból a műnek a megelőző 30 napban máshol történő jogszerű nyilvánosságra hozatala egyidejűnek minősül.”

20. A CRR Act 288. cikke a következőket mondja ki:

„Előadás a jelen részben és a IV. részben írt feltételeknek megfelelő előadás, amennyiben azt a feltételeknek megfelelő magánszemély vagy személy valósítja meg, vagy arra a jelen fejezetnek megfelelő országban, területen, államban vagy térségben kerül sor.”

21. A CRR Act 287. cikke a következőképpen rendelkezik:

„A jelen rész, valamint a IV. rész alkalmazásában

»a feltételeknek megfelelő ország«:

a) Írország,

b) az [Európai Gazdasági Térség (EGT)] valamely másik tagállama, vagy

c) amennyiben a 289. cikk szerinti rendelet így rendelkezik, az említett cikkben megjelölt ország;

»a feltételeknek megfelelő magánszemély«: a feltételeknek megfelelő ország állampolgára vagy jogalanya, vagy az ott lakóhellyel vagy szokásos tartózkodási hellyel rendelkező magánszemély; valamint

a »feltételeknek megfelelő személy«: ír állampolgár vagy Írországban lakóhellyel vagy szokásos tartózkodási hellyel rendelkező magánszemély.”

22. A CRR Act 289. cikkének (1) bekezdése értelmében:

„A kormány rendelettel a feltételeknek megfelelőeknek és a jelen [III.] és IV. részben írt védelmet élvezőknek nyilváníthatja mindazon országokat, területeket, államokat vagy térségeket, amelyek esetében meggyőződött arról, hogy azok a jogszabályaikban olyan rendelkezéseket hoztak vagy hoznak, amelyek megfelelő védelmet biztosítanak az ír előadóművészeknek.”

II. A jogvita alapját képező tényállás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

23. Az alapeljárás tárgyát képező jogvita a rögzített zenei hangfelvétel nyilvános lejátszása vagy rögzített zenei hangfelvétel sugárzása után fizetendő felhasználási díjak beszedésével és felosztásával kapcsolatos. A nemzeti jogszabályok alapján a bár, éjszakai klub vagy egyéb nyilvános hely tulajdonosa, aki rögzített zenei hangfelvételt kíván lejátszani, ezért felhasználási díjat köteles fizetni. Hasonlóképpen, amennyiben valamely személy hangfelvételt kíván felhasználni sugárzott műsor vagy kábelműsor-szolgáltatás keretében, e felhasználás után szintén köteles használati díjat fizetni. Az erre vonatkozó kötelezettséget a nemzeti jog a CRR Actben részletesen szabályozza. A jogszabályokban foglalt elképzelés szerint a felhasználó egyszeri felhasználási díjat fizet a hangfelvétel előállítóját képviselő engedélyező szervnek, az így beszedett összeget azonban felosztják a hangfelvétel előállítója és az előadóművészek között.

24. Az alapeljárás felperese, a Recorded Artists Actors Performers Ltd (a továbbiakban: RAAP) egyes előadóművészek jogait kezelő ír jogkezelő szervezet. Az elsőrendű alperes, a Phonographic Performance (Ireland) Ltd (a továbbiakban: PPI) egy ír jogkezelő szervezet, amely a hangfelvétel-előállítókat a hangfelvételekre vonatkozóan megillető jogokat érvényesíti Írországban.

25. Az RAAP és a PPI a hangfelvételek Írországban, írországi felhasználók által történő nyilvános (bárokban és a nyilvánosság számára hozzáférhető egyéb helyeken történő) lejátszása után fizetendő felhasználási díjak beszedésének és felosztásának módját szabályozó szerződést kötött egymással. [5]

26. Az RAAP és a PPI közötti jogvita azon alapul, hogy a CRR Act eltérő jogosultsági kritériumokat alkalmaz a hangfelvétel-előállítók és az előadóművészek vonatkozásában, amelyek azzal a hatással járnak, hogy bizonyos országokból (többek között az Amerikai Egyesült Államokból) származó előadóművészek ki vannak zárva a méltányos díjazáshoz való jogból. Ez lehetővé tette a PPI számára, hogy azzal érveljen, hogy úgy tűnik, nincs jogszabályi kötelezettség a felhasználási díjak ezen előadóművészek részére történő kifizetésére, és a PPI ezért megtarthatja a szerződés alapján beszedett és az ezen előadóművészeknek járó díjaknak megfelelő díjakat.

27. Az RAAP szerint a – 2006/115 irányelvvel kodifikált és felváltott 92/100 irányelvet átültető – CRR Act alapján fizetendő felhasználási díjakat az említett irányelv 8. cikkének (2) bekezdése és az irányelv által hivatkozott nemzetközi szerződések alapján fel kell osztani a hangfelvétel-előállító és az előadóművész között. Az előadóművész állampolgársága és lakóhelye nem bír jelentőséggel.

5 Az ügyiratokból az derül ki, hogy a jogvitával kapcsolatban két eljárás van folyamatban. A másik eljárás tárgyát a hangfelvétel-előállítókat, illetve az előadóművészeket képviselő szervezetek jogszabályban meghatározott feladatai képezik. Különösen azt illetően, hogy melyik szervezet feladata az egyes előadóművészeknek fizetendő felhasználási díjak kiszámítása. Az RAAP szerint ez az előadóművészeket képviselő közös jogkezelő szervezetként az ő feladata. Ha ez így van, akkor a PPI egy átalányösszeget köteles fizetni az RAAP részére, amelyet aztán az RAAP – az adminisztrációs költségek levonása után – feloszt az egyes előadóművészek között. Egy további kérdés, hogy az RAAP egy adott kategóriába tartozó *valamennyi* előadóművész nevében beszedheti-e a felhasználási díjakat, vagy csak azon előadóművészek nevében, akik ténylegesen átengedték neki az erre vonatkozó jogot. Ez a másik eljárás nem képezi az előzetes döntéshozatalra utaló végzés tárgyát.

28. A PPI másfelől azzal érvel, hogy azok az előadóművészek, akik nem EGT-állampolgárok, és nem az EGT-ben rendelkeznek lakóhellyel, és akiknek előadása nem az EGT-ben készült hangfelvételről származik, nem részesedhetnek a díjból, ha az előadást Írországban játsszák. Máskülönben, ha felhasználási díjat kellene fizetni ezen előadóművészeknek, az sértené a nemzetközi viszonosság Írország által elfogadott és a CRR Actben szereplő megközelítést. Ha az RAAP álláspontját kellene elfogadni, akkor különösen az Egyesült Államokból származó előadóművészeknek annak ellenére fizetnének felhasználási díjat Írországban, hogy az ír előadóművészek nem részesülnek méltányos díjazásban az Egyesült Államokban.

29. Az RAAP keresetet indított a PPI ellen a kérdést előterjesztő bíróság előtt, amely megállapítja, hogy a CRR Act 38., 184., 208., 287. és 288. cikkének együttes értelmezése azzal a hatással jár, hogy – a CRR Act 289. cikke szerinti rendelet elfogadása hiányában (márpedig ilyen rendelet elfogadására ez idáig nem került sor) – a nem EGT-beli előadóművészek ki vannak zárva a CRR Act alapján beszedett díjakból való részesedésből, aminek eredményeként gyakran a hangfelvétel-előállítók (köztük az EGT-n kívül letelepedett hangfelvétel-előállítók is) kapják meg az említett díjak teljes összegét.

30. Az egyesült államokbeli hangfelvétel-előállítók és egyesült államokbeli előadóművészek közreműködésével készült hangfelvétel esetében a hangfelvétel-előállító kapja meg a felhasználók által Írországban fizetendő felhasználási díjak teljes összegét. Ennek oka az a körülmény, hogy a felhasználási díj kifizetésére való jogosultság CRR Actben foglalt kritériumai rugalmasabbak a hangfelvétel-előállítók, mint az előadóművészek esetében.

31. Ezért úgy tűnik, hogy az ilyen szabályozás nem egyeztethető össze a 2006/115 irányelv 8. cikkének (2) bekezdésével annyiban, amennyiben az utóbbi a méltányos díjnak a hangfelvétel-előállítók és az előadóművészek közötti felosztását írja elő.

32. Ebből az következik, hogy az alapeljárásbeli jogvita megoldása különösen attól függ, hogy Írország elfogadhat-e olyan szabályozást – a 2006/115 irányelv (és a korábbi 92/100 irányelv) megsértése nélkül –, amely szerint az említett irányelv szerinti „előadóművészek” fogalma a területén nem foglalja magában a nem EGT-beli – többek között az Egyesült Államokból származó – előadóművészeket.

33. A kereset rendkívüli jelentőségére tekintettel Ireland (Írország), az ír Attorney General (főügyész, Írország) és a Minister for Jobs, Enterprise and Innovation (foglalkoztatási, vállalkozásügyi és innovációs miniszter, Írország) úgy döntött, hogy másod-, harmad- és negyedrendű alperesként részt vesz az alapeljárásban. Az ítélet teljes szövege megtalálható az előzetes döntéshozatalra utaló végzés függelékében, lehetővé téve a végzés alapját képező problémakör jobb megértését.

34. A kérdést előterjesztő bíróság megállapítja, hogy az a körülmény, hogy a nemzeti jogszabályok az EGT-ben lakóhellyel, illetve tartózkodási hellyel rendelkező személyeket az ír állampolgárokkal azonos módon kezelik, azt jelenti, hogy a jogszabályok nem sértik a hátrányos megkülönböztetés tilalmának uniós jogi alapelvét. E jogszabályoknak mindazonáltal nemcsak az említett alapelvvel kell összeegyeztethetőnek lenniük, hanem a 2006/115 irányelv 8. cikkének (2) bekezdésével is. E rendelkezés értelmében valamennyi tagállamnak biztosítania kell, „hogy a felhasználó egy egyszeri méltányos díjat fizessen a hangfelvétel kereskedelmi célú nyilvánosságra hozatala, illetve e hangfelvétel példányának vezeték nélküli sugárzása vagy egyéb módon történő nyilvánossághoz közvetítése esetén, valamint hogy e díjat az érintett előadóművészek és hangfelvétel-előállítók között felosszák”.

35. A kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy nem tisztázott, hogy milyen mértékben kell hivatkozni a Római Egyezmény (amelynek Írország a részese) és a WPPT (amelynek Írország és az Unió a részese) rendelkezéseire a 2006/115 irányelv 8. cikkének értelmezésekor.

36. Többek között el kell dönteni, hogy az említett szerződésekben szabályozott „nemzeti elbánást” figyelembe kell-e venni a 2006/115 irányelv 8. cikke (2) bekezdésének értelmezése során.

37. Mivel egyrészt a „nemzeti elbánás” fogalmát – a Római Egyezményben és a WPPT-ben szereplő bizonyos egyéb fogalmaktól eltérően – nem kifejezetten vették át a 2006/115 irányelvben, másrészt viszont – a WPPT Unió általi megkötése miatt – e fogalom az uniós jog részét képezi, nem egyértelmű, hogy végeredményben milyen hatállyal bír e fogalom a szerzői és szomszédos jogok területén az uniós jog értelmezése szempontjából.

38. A kérdést előterjesztő bíróság arra is választ vár a Bíróságtól, hogy a hangfelvétel-előállítók és előadóművészek ilyen aszimmetrikus kezelése a WPPT 15. cikkének (3) bekezdése szerinti fenntartásra (különösen az Amerikai Egyesült Államok által megfogalmazott fenntartásra) adott jogszerű válasznak minősül-e.

39. E megfontolásokra tekintettel a High Court (felsőbíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) A nemzeti bíróság arra vonatkozó kötelezettsége, hogy a [2006/115 irányelvet] a Római Egyezmény és/vagy a WPPT célkitűzéseinek fényében értelmezze, kizárólag olyan fogalmakra korlátozódik-e, amelyekre az [említett] irányelv kifejezetten hivatkozik, vagy ettől eltérően olyan fogalmakra is kiterjed, amelyek kizárólag a két említett nemzetközi szerződésben fordulnak elő? Különösen az [említett] irányelv 8. cikkét mennyiben kell a WPPT 4. cikke szerinti »nemzeti elbánás« követelményének fényében értelmezni?

2) A tagállam rendelkezik-e arra vonatkozó mérlegelési jogkörrel, hogy feltételeket szabjon annak meghatározására, hogy mely előadóművészek minősülnek »érintett előadóművészeknek« az irányelv 8. cikke alapján? Különösképpen, a tagállam a méltányos díjazásból járó részesedéshez való jogot leszűkítheti-e olyan esetekre, amikor vagy i. az [EGT-be] tartozó országban kerül sor az előadásra, vagy ii. az előadóművészek EGT-országban rendelkeznek lakó- vagy tartózkodási hellyel?

3) Milyen mérlegelési jogkör illeti meg a tagállamot annak eldöntése során, hogy miként reagál a valamely másik szerződő fél által a WPPT 15. cikkének (3) bekezdése alapján tett fenntartásra? Különösképpen, a tagállam köteles-e pontosan tükrözni a másik szerződő fél által megfogalmazott fenntartás feltételeit? Köteles-e a szerződő fél mellőzni a Római Egyezmény 5. cikke szerinti 30 napos szabályt, amennyiben e szabály azzal az eredménnyel járhat, hogy a fenntartással élő félhez tartozó hangfelvétel-előállító részesül díjazásban a 15. cikk (1) bekezdése alapján, miközben ugyanannak a hangfelvételnek az előadói nem kapnak díjazást? Ettől eltérően, a fenntartásra reagáló fél megteheti-e, hogy a fenntartással élő fél állampolgárainak kedvezőbb jogokat biztosít a fenntartással élő fél által nyújtott jogokhoz képest, vagyis a fenntartásra reagáló fél biztosíthat-e olyan jogokat, amelyeket a fenntartással élő fél nem viszonoz?

4) Megengedhető-e bármilyen körülmények között a méltányos díjazáshoz való jog hangfelvétel-*előállítókra* történő korlátozása, vagyis e jog megtagadható-e azon *előadóművészektől*, akiknek az előadását a szóban forgó hangfelvételen rögzítették?”

40. Írásbeli észrevételeket az RAAP, a PPI, Írország, valamint az Európai Bizottság terjesztett a Bíróság elé. Valamennyi említett fél szóbeli észrevételeket tett a 2020. február 4-i tárgyaláson.

III. Elemzés

A. Az első kérdésről

1. A felek érveinek összefoglalása

41. Az RAAP azt állítja, hogy a nemzeti bíróság arra vonatkozó kötelezettsége, hogy a 2006/115 irányelvet a Római Egyezmény és/vagy a WPPT célkitűzéseinek fényében értelmezze, magában foglalja az említett irányelv olyan módon történő értelmezésének kötelezettségét, hogy az az említett jogi eszközökben foglalt kötelezettségekkel összeegyeztethető szabályok együttesét állít fel. Az irányelv 8. cikkét ezért úgy kell értelmezni, hogy az irányelv 8. cikkének (2) bekezdésében előírt jogokat azok számára is biztosítani kell, akiket e jogok tekintetében nemzeti elbánás illet meg a WPPT 4. cikke alapján.

42. Ezen túlmenően a Római Egyezményt is figyelembe kell venni, annak ellenére, hogy az Unió nem részese annak. Ezen egyezmény egyébként fontos szerepet töltött be a 2006/115 irányelv létrejöttében.

43. Az egyrészt a Római Egyezmény 4. és 5. cikke, másrészt a WPPT 3. és 4. cikke közötti kölcsönhatás folytán a WPPT szerződő feleinek az olyan hangfelvételen rögzített előadások tekintetében is ki kell terjeszteniük a nemzeti elbánást az előadóművészekre, amely a Római Egyezmény alapján nemzeti elbánásban részesül. Ezen elbánásnak az ilyen előadás bármely előadójára ki kell terjednie akkor is, ha az előadó nem a szerződő állam állampolgára.

44. A PPI lényegében azt állítja, hogy a 2006/115 irányelvet, amennyire lehet, a WPPT-vel összhangban álló módon kell értelmezni, nem pedig olyan módon, amely ellentétes az Uniónak vagy a tagállamnak a WPPT vagy a Római Egyezmény szerinti kötelezettségeivel. A Római Egyezményből vagy a WPPT-ből származó fogalmaknak az irányelv szövegében történő használata esetén figyelembe kell venni a Római Egyezményt vagy (adott esetben) a WPPT-t ezeknek az irányelv szövegében szereplő kifejezéseknek az értelmezésekor. A 8. cikk (2) bekezdése ezért nem kezelhető úgy – e rendelkezés értelmezése útján –, hogy az magában foglalja a nemzeti elbánásnak a WPPT 4. cikke szerinti követelményét, mivel az irányelv nem kíván bevezetni a WPPT e követelményét végrehajtó intézkedést.

45. Írország a Római Egyezmény és a WPPT értelmezését illetően elfogadja, hogy a WPPT 3. cikkének (2) bekezdése belefoglalja a WPPT-be a Római Egyezmény 4. és 5. cikke szerinti nemzeti elbánás fogalmát: a nemzeti elbánás fogalmát, amely magában foglalja, hogy a szerződő államoknak nemzeti elbánást kell biztosítaniuk, ha az előadást olyan hangfelvételen rögzítik, amelyet először (vagy 30 napon belül) valamely más szerződő államban adtak ki. Ezek a szabályok a Római Egyezményben szereplő „kiadás ismérvéből” és „egyidejű kiadás” fogalmából erednek.

46. Írországnak mindazonáltal – a nemzetközi joggal kapcsolatban dualista megközelítést követő államként – biztosítania kell, hogy kizárólag megfelelően elfogadott ír vagy uniós jogszabályok keletkeztessenek jogokat és kötelezettségeket az ír és az uniós jogrendszerben.

47. Írország lényegében azt állítja, hogy a 2006/115 irányelv 8. cikkének (2) bekezdése nem értelmezhető a WPPT-ben és a Római Egyezményben szereplő „nemzeti elbánás” fogalmának fényében. Ezen irányelv nem vonatkozik azon előadóművészek helyzetére, akiknek előadását egy először valamely harmadik államban kiadott hangfelvételen rögzítették.

48. A Bizottság lényegében azzal érvel, hogy a 2006/115 irányelv 8. cikke (2) bekezdésének szövegéből, rendszeréből és céljából, valamint az ezen irányelvnek az Unió által kötött nemzetközi szerződésekkel összhangban történő értelmezésére vonatkozó kötelezettségből az következik, hogy az érintett előadóművészek főszabály szerint a WPPT szerződő feleiből származó előadóművészeket foglalják magukban, akár az EGT-ben, akár azon kívül rendelkeznek tartózkodási hellyel.

2. Értékelés

49. Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság azt szeretné megtudni, hogy milyen módon kell értelmezni a 2006/115 irányelvet, ha *az irányelvben nem szerepelnek* bizonyos olyan fogalmak, amelyeket a szerzői és szomszédos jogok területén kötött nemzetközi szerződések kifejezetten tartalmaznak; ilyen fogalom például a WPPT 4. cikkében szereplő, nemzeti elbánás alkalmazására vonatkozó kötelezettség.

50. A nemzeti elbánás kötelezettségének fontossága egyrészt már abból a körülményből is egyértelműen kitűnik, hogy az mindig is központi helyet foglalt el a szellemi tulajdonjogok védelmére vonatkozó nemzetközi szerződésekben, és ez a szerződő felek számára a tagságból származó fő előnyök egyike.[6] Másrészt, emlékeztetni kell arra, hogy a (2006/115 irányelv 8. cikke vagy a WPPT 15. cikke szerinti) díjazáshoz való jog gazdasági szempontból az előadóművészek és a hangfelvétel-előállítók legfontosabb jogainak egyike.

51. Az RAAP és a Bizottság azzal érvel, hogy főszabály szerint az uniós jogban elismert méltányos díjazáshoz való jog által érintett előadóművészek közé tartoznak azok a harmadik országbeli előadóművészek is, akiknek hangfelvételeit az Unióban sugározzák. Az RAAP és a Bizottság azt állítja, hogy ez következik az uniós jogalkotó által használt általános kifejezésekből („az előadóművészek") és a 2006/115 irányelv céljaiból (a védelem magas szintje), de különösen az arra vonatkozó kötelezettségből, hogy a másodlagos uniós jogot az Unió által kötött – a WPPT-hez hasonló – nemzetközi szerződésekkel összhangban kell értelmezni, a WPPT 15. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett 4. cikkének (1) bekezdése pedig arra kötelezi a szerződő feleket (az Európai Uniót és tagállamait), hogy „nemzeti elbánást" alkalmazzanak az előadóművészeknek járó megfelelő díjazással kapcsolatban.

52. Arra a következtetésre jutottam, hogy ez az érvelés helytálló.

53. A 2006/115 irányelv szövegének elemzésekor egyértelművé válik, hogy a harmadik országbeli állampolgárok nincsenek kizárva ezen irányelv hatálya alól, és hogy ez – ezenfelül – teljes mértékben összhangban áll az Unió WPPT-vel kapcsolatos kötelezettségeivel és az Európai Unió Alapjogi Chartájával. Alapvető jogi szempontból kétségtelenül mind a tagállamoknak, mind az Európai Uniónak biztosítania kell, hogy az Unióban minden előadóművész és hangfelvétel-előállító méltányos díjazásban részesüljön előadásának nyilvánossághoz történő közvetítése után attól függetlenül, hogy tett-e valamely harmadik állam olyan fenntartást, amely alapján az EGT-beli előadóművészek és hangfelvétel-előállítók nem részesülnek ilyen díjazásban az adott harmadik állam területén. Az alapvető jogok egyetemes jellegűek, és a jelen ügyben a tulajdonhoz való jogról van szó.

54. A PPI és Írország úgy véli, hogy mivel a vívmányok adott esetben nem tartalmaznak minden egyes szabályt, a tagállamok teljes szabadságot élveznek.

6 Reinbothe, J., és Von Lewinski, S., *The WIPO Treaties on Copyright: A Commentary on the WCT, the WPPT, and the BTAP*, Oxford University Press, Oxford, 2015, 296. o., amely a WPPT történeti hátteréről is jó áttekintést nyújt, és magyarázatokat fűz e szerződéshez.

55. Elegendő annyit megjegyezni, hogy a Bíróság már elutasította ezt az érvet a szomszédos jogokkal kapcsolatos 2014. szeptember 4-i Bizottság kontra Tanács ítéletben (C-114/12, EU:C:2014:2151, különösen a 70. pont) és 3/15 (A megjelent művekhez való hozzáférésről szóló marrákesi egyezmény) véleményében (EU:C:2017:114).

56. Először is meg kell állapítani, hogy a 2006/115 irányelv 8. cikkének (2) bekezdését annak a WPPT 4. cikkének (1) bekezdésében foglalt követelménynek a fényében kell-e értelmezni, hogy a harmadik országbeli előadóművészeket nemzeti elbánásban kell részesíteni. E célból meg kell állapítani, hogy e követelményt úgy kell-e tekinteni, hogy az a tagállamokat mint az említett vegyes megállapodás szerződő feleit terhelő kötelezettség marad, vagy az inkább olyan kötelezettség, amelyet az Uniónak kell vállalnia ugyanezen megállapodás szerződő feleként.

57. A Bíróság már megvizsgálta a 2006/115 irányelv 8. cikkét az Unió nemzetközi kötelezettségeinek fényében az SCF Consorzio Fonografici ítéletben,[7] a PPL Ireland ítéletben[8] és a Verwertungsgesellschaft Rundfunk ítéletben.[9]

58. Ez az ítélkezési gyakorlat az irányelv és a különböző nemzetközi szerződések közötti viszonnyal foglalkozik, valamint az irányelv 8. cikkének szövegében szereplő fogalmak némelyikét értelmezi az Unió szerződésekben foglalt nemzetközi kötelezettségeinek fényében.

59. Különösen az SCF Consorzio Fonografici ítéletben (C-135/10, EU:C:2012:140, 37–56. pont) a Bíróság a szellemi tulajdonjogok kereskedelmi vonatkozásairól szóló megállapodás (kihirdette: az 1998. évi IX. tv., a továbbiakban: TRIPS-megállapodás), a WPPT és a Római Egyezmény közötti viszonnyal foglalkozott.

60. A Bíróság emlékeztetett arra, hogy az EUMSZ 216. cikk (2) bekezdése értelmében „[a]z Unió által megkötött megállapodások kötelezőek az Unió intézményeire és tagállamaira”. Ez a helyzet a WPPT esetében, amelynek az Unió szerződő fele, és e szerződés az uniós jogrend szerves részét képezi. Következésképpen ez a szerződés kötelező az Unió intézményeire és tagállamaira. Ami a Római Egyezményt illeti, annak rendelkezései nem képezik részét az uniós jogrendnek (az Unió nem részes fél ebben az egyezményben, és az nem tekinthető olyannak, mint amely helyettesíti a tagállamokat az egyezmény alkalmazási területén, már csak azért sem, mert azok nem is mind részesei az említett egyezménynek [Málta nem részese ezen egyezménynek]).

61. A WPPT-t illetően a Bíróság azt is megállapította az SCF-ítéletben (C-135/10, EU:C:2012:140, 47. pont), hogy a WPPT 23. cikkének (1) bekezdése értelmében a szerződő felek vállalják, hogy jogrendszerükkel összhangban meghozzák a WPPT alkalmazásának biztosításához szükséges intézkedéseket. Ebből következően a WPPT rendelkezéseinek alkalmazása végrehajtását vagy hatályát illetően későbbi aktusoknak van alárendelve. Következésképpen az ilyen rendelkezéseknek nincsen közvetlen hatályuk az uniós jogban, és nem keletkeztethetnek olyan jogokat, amelyekre az uniós jog értelmében magánszemélyek közvetlenül hivatkozhatnak a bíróság előtt.

62. A Bíróság mindazonáltal azt is megállapította az említett ítéletben a 92/100 irányelv tizedik preambulumbekezdésére tekintettel, hogy az említett irányelv a szellemi tulajdon egyes vonatkozásainak a szerzői és szomszédos jogok területén releváns nemzetközi jogi egyezmények – így különösen a TRIPS-megállapodás, a WPPT és a Római Egyezmény – tiszteletben tartásával történő összehangolására irányul, így *olyan szabályokat állít fel, amelyek összeegyeztethetőek az ezekben az egyezményekben foglaltakkal*.

7 2012. március 15-i ítélet (C-135/10, EU:C:2012:140). Lásd ezzel összefüggésben: Malenovsky, J., La contribution de la Cour de justice à l'harmonisation du droit d'auteur dans l'Union européenne, ERA Forum (2012), 13., 411. o.

8 2012. március 15-i Phonographic Performance (Ireland) ítélet (C-162/10, EU:C:2012:141).

9 2017. február 16-i ítélet (C-641/15, EU:C:2017:131).

63. A jelen indítványban általam javasolt megközelítés tűnik az egyetlen olyannak, amely összhangban áll az EUMSZ 216. cikk (2) bekezdésével és azzal az állandó ítélkezési gyakorlattal, amely szerint a másodlagos uniós jog rendelkezéseit – amennyire lehetséges – az Unió nemzetközi jogi kötelezettségeinek figyelembevételével kell értelmezni, különösen amikor e rendelkezések pontosan az Európai Unió által megkötött nemzetközi megállapodások végrehajtását szolgálják. [10]

64. Olyan helyzetben, amelyben az Európai Unió *csatlakozott* a szóban forgó nemzetközi szerződéshez, az összhangban álló értelmezés kötelezettségének pontos terjedelmét a Hermès ítélet [11] szemlélteti, amelyben a Bíróság megállapította, hogy amellett, hogy az Unió nemzetközi kötelezettségeinek végrehajtását szolgáló uniós intézkedéseket e kötelezettségek fényében kell értelmezni, az ezen uniós intézkedéseket végrehajtó nemzeti szabályoknak külön-külön meg kell felelniük azon nemzetközi szerződések követelményeinek, amelyeknek az Európai Unió a részese.

65. A WPPT és a 2006/115 irányelv ezenfelül egyaránt az érintett területen fizetendő méltányos díjazáshoz való joggal kapcsolatos.

66. Emlékeztetek arra, hogy a 92/100 irányelv a 2006/115 irányelv elődje volt. A 92/100 irányelv célja a szerzői és szomszédos jogok belső piaca alapkövének lerakása volt. Az említett irányelvre vonatkozó módosított javaslat [12] szerint az uniós jogalkotó szándéka arra irányult, hogy nagy vonalakban kövesse a Római Egyezmény rendelkezéseit az egységes minimális védelem uniós szintű megteremtése érdekében. Ügyelt azonban arra, hogy erre azon nemzetközi egyezményekkel összhangban kerüljön sor, amelyeknek a tagállamok részesei voltak. Az (akkori) Európai Közösség nem volt részese a szellemi alkotások jogára vonatkozó egyetlen egyezménynek sem.

67. A 92/100 irányelv tizedik preambulumbekezdése (amely megfelel a 2006/115 irányelv (7) preambulumbekezdésének) a következőket mondja ki: „[…] a tagállamok jogszabályait úgy kell egymáshoz közelíteni, hogy az ne legyen ellentétes [helyesen: hogy azok ne legyenek ellentétesek] olyan nemzetközi egyezményekkel, amelyeken számos tagállam szerzői és szomszédos joga alapul”.

68. Számos elem túlterjeszkedett a Római Egyezményen. Az előadóművészeket illetően az irányelv bevezette az előadóművészek kizárólagos jogát előadásaik rögzítésének (engedélyezése, illetve megtiltása) tekintetében (7. cikk), valamint a kizárólagos jogot előadásaik vezeték nélküli sugárzására és nyilvánossághoz történő közvetítésére, kivéve, ha az előadás rögzített felvételen alapul.

69. A 92/100 irányelv 8. cikkét az Európai Parlament illesztette be, és a Bizottság elfogadta azt módosított javaslatában az előadóművészeket előadásaik hangfelvételen történő rögzítése többszörözésének engedélyezése, illetve megtiltása tekintetében megillető, az irányelv másik rendelkezésében foglalt kizárólagos jog (7. cikk) bevezetésének kiegészítéseként. A cél az volt, hogy lehetővé tegyék az előadóművészek számára, hogy a hangfelvétel-előállítókkal együtt részesedjenek a hangfelvételek harmadik felek által történő minden további – olykor másodlagos felhasználásnak nevezett – felhasználásából.

70. A WPPT elfogadását követően a 2001/29/EK irányelv [13] vált a WPPT-ből és a WCT-ből (kihirdette: a 2004. évi XLIX. tv.) eredő új kötelezettségek végrehajtásának eszközévé (lásd az említett irányelv (15) preambulumbekezdését).

10 Lásd többek között: 1998. július 14-i Bettati ítélet (C-341/95, EU:C:1998:353, 20. pont); 2006. december 7-i SGAE-ítélet (C-306/05, EU:C:2006:764, 35. pont).

11 1998. június 16-i ítélet (C-53/96, EU:C:1998:292, 28. pont).

12 1992. április 30-i javaslat (COM(92) 159 végleges, 12. o.).

13 Az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2001. L 167., 10. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 230. o.; helyesbítések: HL 2008. L 314., 16. o.; HL 2014. L 10., 32. o.).

71. Amint arra a Bizottság helyesen rámutatott, továbbra is igaz, hogy az uniós jogalkotó nem tett konkrét új intézkedést a WPPT 15. cikke (1) és (2) bekezdésének bevezetésére.

72. Úgy vélem, hogy ez mindenesetre felesleges volt, mert a 92/100 irányelv 8. cikkének (2) bekezdése, amely megelőzte a WPPT Unió általi elfogadását, kifejezetten megfelel a WPPT 15. cikkének, és azt hajtja végre.

73. Ennek megfelelően az uniós jogalkotó nyilvánvalóan úgy ítélte meg, hogy a 92/100 irányelv 8. cikke révén eleget tett a WPPT 23. cikkének (1) bekezdése szerinti azon kötelezettségének, hogy bevezesse a WPPT 15. cikkének (1) és (2) bekezdése szerinti megfelelő díjazáshoz való jogot.

74. A fenti megfontolásokból az következik, hogy a 92/100 irányelv 8. cikkének (2) bekezdését (és a 2006/115 irányelv 8. cikkének (2) bekezdését) a WPPT-vel összhangban álló módon kell értelmezni.

75. Hangsúlyozni kell, hogy a WPPT megerősítésekor az Unió nem élt fenntartással, és ezért továbbra is korlátozás nélkül terheli a nemzeti elbánás biztosítására és a 2006/115 irányelv alkalmazására vonatkozó kötelezettség.

76. Az ítélkezési gyakorlatból az következik, hogy a 2006/115 irányelvben foglalt fogalmakat – amennyire lehetséges – a WPPT fogalmaira tekintettel kell értelmezni,[14] méghozzá oly módon, hogy az említett egyezményekkel – a fogalmakat körülvevő szövegkörnyezetet és az említett rendelkezésekkel elérni kívánt célt is figyelembe véve – továbbra is összeegyeztethető legyen. Az irányelv értelmezésének figyelembe kell vennie a WPPT 4. cikkét. Ez azt jelenti, hogy a tagállamoknak a nemzeti elbánás WPPT-ben foglalt követelményével összhangban álló módon kell átültetniük az irányelvet.

77. A Bizottság helyesen állítja, hogy a 2006/115 irányelvet az Unió területén megvalósuló cselekményekre kell alkalmazni, és az – a szerzői jogi vívmányok területén elfogadott jogi eszközök többségéhez hasonlóan – a hatályát tárgyi, nem pedig személyi szempontból határozza meg.[15]

78. A 2006/115 irányelv 8. cikke (2) bekezdésének hatályára később még visszatérek a második, harmadik és negyedik kérdés megválaszolása során.

79. Azok a jogosultak részesülnek védelemben, akiknek művei vagy egyéb, védelem alatt álló teljesítménye, például előadása, hangfelvétele vagy műsora tárgyi szempontból védelemre jogosult a 2006/115 irányelv alapján. A 8. cikk (2) bekezdése értelmében vett, harmadik fél általi felhasználás váltja ki az irányelv által nyújtott védelmet.

80. A szóban forgó rendelkezések pusztán azt kívánják meg, hogy a felhasználó kiváltsa a díjazáshoz való jogot a hangfelvétel unióbeli lejátszásával. Ebben az értelemben az előadásra az Unióban/EGT-ben kerül sor függetlenül az előadóművész vagy a hangfelvétel-előállító állampolgárságától vagy lakóhelyétől, illetve az első rögzítés helyétől.

81. Egyetértek a Bizottsággal abban, hogy a 2006/115 irányelv szövege egyértelmű; a 8. cikk (2) bekezdésének más szerződő felek kedvezményezettjeire való, korlátozás nélküli alkalmazása pedig összeegyeztethető nem csupán a nemzeti elbánás kötelezettségével, hanem *az irányelv céljával* is, amely a védelem egységes és magas szintjének megteremtésére,[16] valamint a belső piac zavartalan működésére irányul.

14 Lásd ebben az értelemben: SCF-ítélet, 52. és azt követő pont. Ezen ítélkezési gyakorlat kritikájáról lásd: Simon, D., *Effets des accords internationaux dans l'ordre juridique de l'Union*, Europe, 5. szám, 2012. május.

15 Egy eltérő megközelítést illetően lásd az eredeti műalkotás szerzőjét megillető követő jogról szóló, 2001. szeptember 27-i 2001/84/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvet (HL 2001. L 272., 32. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 240. o.).

16 Az EUMSZ 114., EUMSZ 56. és EUMSZ 62. cikk szerinti harmonizáció célja.

82. Írország ezért – akárcsak a többi tagállam – nem rendelkezik (és sohasem rendelkezett) arra vonatkozó mérlegelési jogkörrel, hogy saját feltételeit alkalmazza annak meghatározására, hogy mely előadóművészek minősülnek „érintett előadóművészeknek” a 2006/115 irányelv 8. cikke alapján, mert ezt kizárólag az irányelv szabályozza uniós jogi kérdésként az Unió WTTP szerinti kötelezettségeire tekintettel.

83. A Bizottság ennélfogva helyesen érvel azzal, hogy a 2006/115 irányelv összeegyeztethető az Unió nemzetközi jogi eszközökből eredő azon kötelezettségével, hogy valamennyi Unión belüli cselekmény számára nemzeti elbánást kell biztosítania az irányelv tárgyi hatálya és alkalmazása szempontjából. Ez nem kívánja meg a nemzeti elbánás fogalmára való kifejezett hivatkozást ahhoz, hogy az irányelv összeegyeztethető legyen a WPPT 4. cikkével. Az irányelv 8. cikke (2) bekezdésének a WTTP 4. cikkének fényében történő értelmezésére vonatkozó kötelezettségre ezért nincs hatással az a körülmény, hogy az irányelv nem hivatkozik kifejezetten a nemzeti elbánásra. Tizzano főtanácsnok arra a következtetésre jutott a SENA-ügyre vonatkozó indítványában (C-245/00, EU:C:2002:543), hogy a Római Egyezményben rögzített nemzeti elbánásra vonatkozó szabályok az uniós jog szerves részét képezik; megjegyzem, hogy ez az indítvány megelőzte a WPPT Unió általi formális megerősítését.[17] A 2006/115 irányelv 8. cikkének (2) bekezdése ugyanis megfelel a WPPT 15. cikkének.

84. Fontos, hogy a WPPT szerinti kötelezettségeinek való megfelelés érdekében (lásd az Európai Közösségnek a WPPT 26. cikkében említett nyilatkozatát) az Uniónak biztosítania kell (illetve képesnek kell lennie annak biztosítására), hogy tagállamai eleget tesznek a nemzeti elbánás követelményének. Ez a nemzeti elbánásnak való megfelelés biztosításának egyik módja.

85. E tekintetben egyetértek az előzetes döntéshozatalra utaló végzésben (37. pont) szereplő azon érvvel, hogy adott esetben hivatkozni lehet a WPPT 23. cikkének (1) bekezdésére, amely szerint a szerződő felek vállalják, hogy jogrendszerükkel összhangban meghozzák a WPPT alkalmazásának biztosításához szükséges intézkedéseket. Következésképpen az Európai Unióra mint szerződő félre vonatkozik ez a kötelezettség, és a 2006/115 irányelv 8. cikkének (2) bekezdése az Unió e kötelezettsége teljesítésének egyik módja.

86. A fentiekből az következik, hogy nem állja meg a helyét a PPI azon érve, amely szerint az említett irányelvben foglalt kifejezett rendelkezés hiányában a tagállamok szabadon dönthetnek a nemzeti elbánásról.

87. Következésképpen az első kérdésre adandó válasz az, hogy a 2006/115 irányelv 8. cikkének (2) bekezdését a WPPT követelményeinek fényében kell értelmezni, amelynek az Unió a részese, és az összhangban áll az Uniónak a WPPT 4. cikke által előírt, nemzeti elbánás biztosítására vonatkozó kötelezettségével, anélkül, hogy ilyen értelmű kifejezett rendelkezésre lenne szükség.

B. A második kérdésről

1. A felek érveinek összefoglalása

88. Az RAAP azt állítja, hogy a tagállam nem rendelkezik arra vonatkozó mérlegelési jogkörrel, hogy feltételeket szabjon annak meghatározására, hogy mely előadóművészek minősülnek „érintett előadóművészeknek” a 2006/115 irányelv 8. cikkének (2) bekezdése alapján, amennyiben e feltételek ellentétesek a tagállam Római Egyezmény és/vagy WPPT szerinti kötelezettségeivel.

17 Lásd még ebben az értelemben: *Sterling on World Copyright Law*, 4. kiadás, Sweet & Maxwell Thomson Reuters, §28B.07.

89. A PPI lényegében azt állítja, hogy mivel az irányelv 8. cikkének (2) bekezdése nem fogad el a nemzeti elbánás WPPT 4. cikkében foglalt követelményének végrehajtását szolgáló intézkedést, olyan esetben, amikor a szóban forgó előadásra nem az EGT-ben került sor, és az előadást nem az EGT állampolgára vagy ott lakó- vagy tartózkodási hellyel rendelkező személy adta, a tagállamok továbbra is teljes körű mérlegelési jogkörrel rendelkeznek azon feltételek meghatározására, amelyek alapján azonosítják a 8. cikk (2) bekezdése szerinti jog kedvezményezettjeit, feltéve természetesen, hogy a tagállamok teljesítik a nemzetközi szerződésből eredő saját kötelezettségeiket. Ennélfogva nem ellentétes az irányelv 8. cikkének (2) bekezdése szerinti tagállami kötelezettséggel a méltányos díjazásból járó részesedéshez való jog olyan helyzetekre való leszűkítése, amelyekben a tagállamban történő vezeték nélküli sugárzáshoz vagy nyilvánossághoz közvetítéshez felhasznált felvétel i. egy EGT-országban megtartott vagy ii. egy EGT-ország állampolgárának minősülő vagy ott lakó- vagy tartózkodási hellyel rendelkező előadóművész által adott előadásról készült.

90. Írország rámutat arra, hogy a 2006/115 irányelv lehetővé teszi a tagállamok, tehát többek között Írország számára is, hogy annak átültetése során a formát és a módszert illetően rendes jogalkotói mérlegelési jogkört gyakoroljanak, amennyiben az irányelv célkitűzéseit átültették a nemzeti jogba.

91. Írország mindenesetre lényegében azt állítja, hogy nem áll fenn olyan kötelezettség, amelynek alapján méltányos díjazást kellene biztosítania abban az esetben, ha a Római Egyezményben foglalt és a WPPT 4. cikke révén a WPPT-be bekerült első kiadás szabálya, illetve a 30 napos szabály alapján a hangfelvétel előállítója díjazásra válik jogosulttá. Egyik jogi eszköz sem rendelkezik közvetlen hatállyal, és az említett irányelv nem tartalmaz olyan rendelkezést, amelyhez e fogalmak kapcsolódhatnának, és azoknak ezért nincs alapjuk.

92. A Bizottság lényegében azt állítja, hogy a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy a tagállam nem rendelkezik arra vonatkozó mérlegelési jogkörrel, hogy feltételeket szabjon annak meghatározására, hogy mely előadóművészek minősülnek „érintett előadóművészeknek” az irányelv 8. cikke alapján.

2. Értékelés

93. Második kérdésével az előterjesztő bíróság arra szeretne választ kapni a Bíróságtól, hogy a tagállamok rendelkeznek-e arra vonatkozó mérlegelési jogkörrel, hogy saját feltételeiket alkalmazzák az „érintett előadóművészek” fogalmára a szerzői és szomszédos jogok területén elfogadott olyan nemzetközi szerződésekre – például a Római Egyezményre és a WPPT-re – támaszkodva, amelyeknek részesei, mégpedig olyan esetben is, amikor az előadásra az EGT-ben kerül sor.

94. Véleményem szerint az e kérdésre adandó válasz az első kérdésre adandó válaszból következik.

95. Úgy vélem, hogy mivel e kérdés nem hivatkozik kifejezetten egyetlen nemzetközi kötelezettségre sem, arra kizárólag a 2006/115 irányelv alapján kell választ adni az Unió saját nemzetközi kötelezettségeinek fényében. A nemzetközi egyezményeken alapuló mérlegelési jogkör kérdésével a harmadik kérdéssel összefüggésben foglalkozom majd, és – amint azt látni fogjuk – a tagállamok nem rendelkeznek ilyen mérlegelési jogkörrel.

96. Az említett irányelv 8. cikkének (2) bekezdése alapján mind az előadóművészek, mind a hangfelvétel-előállítók védelmet élveznek az alábbi két feltétel teljesülése esetén: i. az előadást „kereskedelmi cél[ból] nyilvánosságra hoz[ott]” hangfelvételen rögzítették; és ii. a felhasználó a nyilvánossághoz közvetítés vagy a vezeték nélküli sugárzás védelmet kiváltó cselekménye útján használja fel ezt a hangfelvételt.

97. Fogalommeghatározás és a tagállamok jogára való hivatkozás hiányában a „kereskedelmi cél[ból] nyilvánosságra hoz[ott]” hangfelvétel 8. cikk (2) bekezdésében szereplő fogalmát az uniós jog önálló fogalmaként kell értelmezni. Annak tartalma e rendelkezés céljára tekintettel határozható meg: mivel a 8. cikk (2) bekezdése a WPPT 15. cikkének végrehajtását szolgálja, először a „kiadás” fogalmának a WPPT 2. cikkének e) pontjában szereplő releváns meghatározását kell segítségül hívni, amely szerint a rögzített előadás, illetve hangfelvétel „kiadása” a rögzített előadás, illetve a hangfelvétel többszörözött példányainak a nyilvánosság számára a jogosult hozzájárulásával történő hozzáférhetővé tételét jelenti, feltéve hogy a többszörözött példányokat észszerű mennyiségben kínálják fel a nyilvánosságnak.

98. A WPPT úgy rendelkezik, hogy a hangfelvételen rögzített előadásoknak minden olyan esetben nemzeti elbánásban kell részesülniük, amikor a hangfelvétel védelem alatt áll. Jóllehet a Római Egyezmény és a WPPT szerződő feleit bizonyos mérlegelési jogkör illeti meg a nemzeti elbánásra vonatkozó kötelezettségük vonatkozásaival kapcsolatban, ez egy egyértelmű kötelezettség az eltérés lehetősége nélkül. Az RAAP azt állítja, hogy a jog gyakorlásának feltételei nem veszélyeztethetik a két jogosulti csoport díjazásának biztosítását, valamint a két jogosulti csoport tényleges és anyagi jogát, amelyet a 2006/115 irányelv 8. cikkének (2) bekezdése biztosítani kíván.

99. Amint arra a Bizottság helyesen rámutatott, a „kiadás” fogalmának a WPPT 2. cikkének e) pontjában szereplő meghatározása nem hivatkozik sem a kiadás helyére, sem az *első* kiadásra (kiemelés tőlem). Az kizárólag a nyilvánosság számára hozzájárulással történő hozzáférhetővé tétel cselekményére hivatkozik. A rögzített előadást tartalmazó hangfelvétel e hozzáférhetővé tételének az Unióban kell megtörténnie. Annak továbbá „kereskedelmi célból” kell megtörténnie, amit fogalommeghatározás hiányában úgy kell értelmezni, hogy az ilyen hangfelvételt a jogosult hozzájárulásával általános jelleggel hozzáférhetővé tették, és az felhasználás céljából elérhető a piacon.

100. A WPPT 15. cikkével összefüggésben értelmezett 8. cikk (2) bekezdésének szövege mindazonáltal semmi olyat nem tartalmaz, amiből arra lehetne következtetni, hogy a hangfelvételen rögzített konkrét előadást *először* az Unióban *kell előadni*, vagy *először* az Unióban *kell rögzíteni* (kiemelés tőlem) ahhoz, hogy fennálljon a méltányos díjazáshoz való jog.

101. Különösképpen, a tagállam a méltányos díjazásból járó részesedéshez való jogot nem szűkítheti le olyan esetekre, amikor az EGT-ben kerül sor az előadásra, független attól, hogy az előadóművészek EGT-országban rendelkeznek-e lakó- vagy tartózkodási hellyel. A 2006/115 irányelv ugyanis nem hivatkozik e tekintetben kifejezetten a tagállamok jogára.

102. Amint azt a jelen indítvány 97. pontjában kifejtettem, a „kereskedelmi cél[ból] nyilvánosságra hoz[ott]” hangfelvétel 8. cikk (2) bekezdése szerinti fogalmát az uniós jog önálló fogalmaként kell értelmezni. A szóban forgó rendelkezések pusztán azt kívánják meg, hogy a felhasználó a hangfelvétel unióbeli lejátszásával kiváltsa a díjazáshoz való jogot. Ebben az értelemben az előadásra az Unióban/EGT-ben kerül sor függetlenül az előadóművész vagy a hangfelvétel-előállító állampolgárságától vagy tartózkodási helyétől, illetve az első rögzítés helyétől.

103. A 8. cikk (2) bekezdését a hangfelvétel másodlagos felhasználására kell alkalmazni, amely lehet közvetlen vagy közvetett, és amelyre az Unió/EGT területén kerül sor. A WPPT 2. cikkének az „előadóművészekre” általánosságban hivatkozó a) pontjával és a WPPT 15. cikkével összefüggésben értelmezve a 8. cikk (2) bekezdését alkalmazandóvá teszi bármely olyan felhasználó, aki megvalósítja a nyilvánossághoz közvetítésnek a hangfelvételen rögzített hangokat, illetve azok megjelenítéseit a nyilvánosság számára hallhatóvá tevő cselekményét, vagyis lejátssza a hangfelvételt, vagy vezeték nélkül, azaz hagyományos analóg módon sugározza azt.

104. A 8. cikk (2) bekezdésének alkalmazásában ezért az „érintett előadóművész” az előadóművész, vagyis az a személy, akinek előadását hallhatóvá teszik, amikor a hangfelvételt, amelyen ezen előadást rögzítették, lejátsszák az Unió területén.

105. Amint arra a Bizottság ezzel kapcsolatban rámutatott, a 8. cikk (2) bekezdése eltér a Római Egyezmény 4. és 5. cikkétől, amelyek lehetővé teszik a szerződő felek számára az állampolgárság, a rögzítés vagy a kiadás ismérvének mind a hangfelvétel-előállítók, mind a hangfelvételen rögzített előadások tekintetében történő alkalmazását. A 8. cikk (2) bekezdése esetében mindazonáltal nem ez a helyzet.

106. A Bíróság a „nyilvánossághoz közvetítés” és a „hangfelvétel” (SCF-ítélet, PPL Ireland ítélet és Rundfunk ítélet[18]), valamint „a nyilvánosság számára belépti díj ellenében hozzáférhető helyiségek” (Rundfunk ítélet) fogalmát is értelmezte mind a WPPT-re, mind a Római Egyezményre való hivatkozással. A Bíróság mindazonáltal megállapította, hogy a 92/100 irányelv 8. cikkének (2) bekezdése a „felhasználó” azonosságának és a szóban forgó hangfelvétel felhasználása kérdésének egyedi értékelését tartalmazza (SCF-ítélet).

107. Úgy vélem továbbá (a Bizottsághoz hasonlóan), hogy csak a 2006/115 irányelv ezen értelmezése egyeztethető össze a védelem magas szintjével (a (5) preambulumbekezdés), az egységes védelemmel és a belső piac zavartalan működésével (a (17) preambulumbekezdés).[19]

108. Amint azt a Bíróság az SCF-ítéletben és a PPL Ireland ítéletben már megállapította, a 2006/115 irányelv 8. cikkének (2) bekezdése olyan kompenzációs jellegű jogot biztosít az előadóművészek és a hangfelvétel-előállítók számára, amely a mű vagy egyéb, védelem alatt álló teljesítmény felhasználása esetén gyakorolható. Ez egy alapvetően gazdasági jellegű jog, amely csak akkor gyakorolható, ha a hangfelvételt már kereskedelmi célból nyilvánosságra hozták, illetve egy felhasználó e hangfelvétel példányát a nyilvánossághoz való közvetítésre használja vagy már használta.

109. A 2006/115 irányelv ugyanakkor nem tartalmaz kifejezett utalást a tagállami jogokra a 8. cikk (2) bekezdésében szereplő fogalmak jelentésének és hatályának meghatározása érdekében. Ennélfogva az uniós jog egységes alkalmazásának követelményére és az egyenlőség elvére tekintettel e fogalmakat az egész Európai Unióban önállóan és egységesen kell értelmezni.[20]

110. A fentiekből az következik, hogy a tagállam nem rendelkezik arra vonatkozó mérlegelési jogkörrel, hogy feltételeket szabjon annak meghatározására, hogy mely előadóművészek minősülnek „érintett előadóművészeknek” a 2006/115 irányelv 8. cikke alapján. Különösképpen, a tagállam a méltányos díjazásból járó részesedéshez való jogot nem szűkítheti le olyan esetekre, amikor az EGT-ben kerül sor az előadásra, független attól, hogy az előadóművészek EGT-országban rendelkeznek-e lakó- vagy tartózkodási hellyel.

C. A harmadik kérdésről

1. A felek érveinek összefoglalása

111. Az RAAP azt állítja, hogy a tagállamot annak eldöntése során megillető mérlegelési jogkör, hogy miként reagál viszonossági alapon a valamely másik szerződő fél által a WPPT 15. cikkének (3) bekezdése alapján tett fenntartásra, korlátozott annyiban, amennyiben a reakciónak tükröznie kell a megfogalmazott fenntartás feltételeit. A szerződő fél nem köteles mellőzni a Római Egyezmény 30 napos szabályra vonatkozó rendelkezéseit annak érdekében, hogy elkerülje a hangfelvétel-előállítók

18 2012. március 15-i SCF Consorzio Fonografici ítélet (C-135/10, EU:C:2012:140; a továbbiakban: SCF-ítélet); 2012. március 15-i Phonographic Performance (Ireland) ítélet (C-162/10, EU:C:2012:141; a továbbiakban: PPL Ireland ítélet); 2017. február 16-i Verwertungsgesellschaft Rundfunk ítélet (C-641/15, EU:C:2017:131). Lásd általánosságban: Ben Dahmen, K., Interactions du droit international et du droit de l’Union européenne: Un pluralisme juridique rénové en matière de propriété industrielle, L’Harmattan, 2013.

19 Lásd analógia útján: 2009. január 20-i Sony Music Entertainment ítélet (C-240/07, EU:C:2009:19, 20–25., 27. és 35. pont). Ez tűnik ki már a Bíróság ítélkezési gyakorlatából is. Lásd: 2016. május 31-i Reha Training Gesellschaft ítélet (C-117/15, EU:C:2016:379, 28. pont).

20 Lásd ebben az értelemben: 2009. július 16-i Infopaq International ítélet (C-5/08, EU:C:2009:465, 27. és 28. pont); 2014. szeptember 3-i Deckmyn és Vrijheidsfonds ítélet (C-201/13, EU:C:2014:2132, 14. és 15. pont).

és az előadóművészek között a jogosultság megállapítása terén fennálló aszimmetrikus feltételeket. Csak a WPPT arra vonatkozó rendelkezéseit kell betartani (a Római Egyezmény feltételeinek figyelembevételével), hogy az előadások milyen esetben jogosultak nemzeti elbánásra a védelmet élvező hangfelvételen történő rögzítés alapján. A WPPT szerződő fele a fenntartással élő fél által a saját nemzeti jogában nyújtott jogokhoz képest kedvezőbb jogokat is biztosíthat a 15. cikk (3) bekezdése alapján fenntartással élő másik szerződő fél állampolgárai számára; e rendelkezésnek mindazonáltal meg kell felelnie a WPPT és – adott esetben – a Római Egyezmény követelményeinek, valamint a releváns uniós jogi rendelkezéseknek.

112. A PPI úgy véli, hogy a tagállamot főszabály szerint mérlegelési jogkör illeti meg a WPPT alapján annak eldöntése során, hogy miként reagál a 15. cikk (3) bekezdése alapján tett fenntartásra: nem köteles pontosan tükrözni a fenntartás hatását, és elkerülni, hogy a fenntartással élő állam állampolgárai előnyösebb helyzetbe kerüljenek, mint amilyenben saját állampolgárai a fenntartással élő állammal szemben vannak. A Római Egyezmény maga is előirányozta annak lehetőségét, hogy a nem szerződő államok állampolgárai nem viszonzott előnyhöz juthatnak az 5. cikk 2. bekezdésében foglalt 30 napos szabály révén, de nem kívánta meg a szerződő államoktól e lehetőség elkerülését. Írország köteles a Római Egyezmény alapján tiszteletben tartani az egyesült államokbeli hangfelvétel-előállítókkal szemben a 30 napos szabály alapján fennálló kötelezettségeit.

113. Az Egyesült Államok (és más, fenntartással élő szerződő felek) hangfelvétel-előállítóinak előnyös helyzete kizárólag az első kiadás Római Egyezményben foglalt szabályának, illetve a 30 napos szabálynak az alkalmazásából fakad: Írország fenntartással élhetett volna a Római Egyezmény 16. cikke (1) bekezdése a) pontjának (iii) alpontja alapján, hogy az 5. cikk 2. bekezdésére hivatkozva kizárja a felhasználási díjak olyan hangfelvétel-előállítók részére történő kifizetésének lehetőségét, akik nem szerződő államok állampolgárai; Írország azonban úgy döntött, hogy nem tesz így, és nem volt köteles így tenni. Most nem kötelezhető arra, hogy ilyen fenntartással éljen a fenntartással élő államok állampolgárságával rendelkező hangfelvétel-előállítók és előadóművészek közötti egyenlő bánásmód biztosítása érdekében.

114. A WPPT valamely szerződő fele által tett olyan fenntartás, amely kizárja a 15. cikk (1) bekezdésének alkalmazását, azzal jár, hogy a megfelelő díj hangfelvétel-előállítók és előadóművészek részére történő kifizetése tekintetében az adott szerződő felet illetően fennmarad az eredeti állapot: a fenntartás különösen azt jelenti, hogy Írország nem kötelezhető annak előírására, hogy felhasználási díjakat kell fizetni a fenntartással élő fél állampolgárságával rendelkező előadóművészek részére.

115. Írország véleménye szerint a fenntartás annak hatályától függetlenül lehetővé teszi a többi szerződő fél számára, hogy egyáltalán ne biztosítson nemzeti elbánást. Írország azt állítja, hogy az RAAP „pontos tükrözéses” reakcióját nem támasztja alá a WPPT szövege, célja és összefüggése. Fenntartás esetén valamely szerződő fél jogosult e kérdés szempontjából az előadóművészeket a hangfelvétel-előállítóktól eltérően kezelni, ha a hangfelvételt először valamely szerződő államban adták ki. Főszabály szerint és a szerződésen alapuló kötelezettségektől függetlenül a válaszlépést tevő fél – alkalmazandó nemzetközi jogi tilalom hiányában – a fenntartással élő fél által előírtnál kedvezőbb rendszert is előírhat. Erre a témával nem közvetlenül összefüggő megfontolásokból vagy nemzeti szakpolitikai/politikai okokból is sor kerülhet.

116. A Bizottság lényegében azt állítja, hogy a tagállamokat nem illeti meg mérlegelési jogkör az Unió kizárólagos hatáskörébe tartozó területen, és nem tehetnek válaszlépéseket más szerződő felek fenntartásaira, illetve nem alkalmazhatnak a 2006/115 irányelv 8. cikkének (2) bekezdésében meghatározottaktól eltérő feltételeket.

2. Értékelés

117. Harmadik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság azt szeretné megtudni, hogy a tagállamok tehetnek-e válaszlépéseket a WPPT más szerződő felei által tett fenntartásokra, vagy alkalmazhatják-e a Római Egyezmény védelemre való jogosultságra vonatkozó konkrét szabályait.

118. Ami a WPPT 15. cikkében, a Római Egyezmény 12. cikkének d) pontjában (amelyen a WPPT 15. cikke alapul) és a 92/100 irányelv (jelenleg 2006/115 irányelv) 8. cikkének (2) bekezdésében szereplő „megfelelő díjazás", illetve „méltányos díjazás" fogalma közötti viszonyt illeti, úgy tűnik számomra, hogy csak a WPPT releváns. A Római Egyezmény nem része az uniós jogrendnek, és az abban foglalt, azzal kapcsolatos konkrét követelmények, hogy mi minősül az 5. cikk szerinti, védelem alatt álló hangfelvételnek, nem kötik az Uniót, mint ahogyan a Római Egyezmény nemzeti elbánásra vonatkozó szabályai sem, amelyek a nemzeti elbánásra való jogosultságot illetően lehetővé teszik a rögzítés, a kiadás és az állampolgárság közötti választást.

119. Amint arra a Bizottság rámutatott, a Római Egyezmény e szabályainak egyike sem tükröződik a 2006/115 irányelv 8. cikke (2) bekezdésének szövegében, amely nem teszi – és már 92/100 irányelvként sem tette – lehetővé az alkalmazásával kapcsolatos fenntartásokat vagy korlátozásokat.

120. E helyen ezért kizárólag a WPPT 4. cikkének (2) bekezdését kell elemezni.

121. A WPPT, amelynek az Unió a részese, 4. cikkének (2) bekezdése kivételt ír elő a nemzeti elbánás követelménye alól a WPPT 15. cikkének (3) bekezdésén alapuló fenntartások esetében.

122. A Bizottság azzal érvel, hogy a 2006/115 irányelv „jelenleg az Unió kizárólagos hatáskörét képező területre tartozik", és általánosságban „az uniós jogban szabályozott különböző szellemi tulajdonjogokkal összefüggő közös uniós szabályok[ra]" hivatkozik.

123. A Bizottság szerint igaz ugyan, hogy a WPPT-nek és – párjának – a WIPO Szerzői Jogi Szerződésének (WCT) az Unió általi aláírásakor és megerősítésekor e területet megosztott hatáskörnek tekintették, és a tagállamok ezért az Unió mellett erősítették meg ezeket a szerződéseket, ma már azonban nem ez a helyzet. Az Unió lépett a tagállamok helyébe a WPPT-vel összefüggésben. E tekintetben a Bizottság azt javasolja a Bíróság számára, hogy (a WPPT esetében) vegye át az általa a TV2 Danmark ítéletben [21] követett okfejtést, amely ítélet tárgyát az irodalmi és művészeti művek védelméről szóló Berni Egyezmény [22] képezte.

124. Az említett ítélet 31. pontja különösen a következőket állapítja meg: „az uniós jogalkotó az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló 2001/29 irányelv elfogadásával a korábban a tagállamokat megillető, szellemi tulajdonra vonatkozó hatásköröket gyakorolta. Ezen irányelv alkalmazási körében abból kell kiindulni, hogy az Unió lépett a tagállamok helyébe, amelyek már nem rendelkeznek hatáskörrel a [Berni Egyezmény] releváns előírásainak végrehajtására".

21 2012. április 26-i DR és TV2 Danmark ítélet (C-510/10, EU:C:2012:244, 31. pont). Ezen ítélkezési gyakorlat kritikájáról lásd: Treppoz, E., „Le juge européen et les normes internationales en matière de droit d'auteur", *Chronique Droit européen de la propriété intellectuelle*, RTD Eur., 2012., 964. o. Lásd még: Bergé, J.-S., „Les mots de l'interaction: compétence, applicabilité et invocabilité", JDI, 2012, chron. 5.

22 Az 1979. szeptember 28-án módosított 1971. július 24-i párizsi egyezmény (kihirdette: az 1975. évi 4. tvr., a továbbiakban: Berni Egyezmény). Lásd e tekintetben a „nemzeti elbánással" kapcsolatban: Ricketson, S., és Ginsburg, J. C., *International Copyright and Neighbouring Rights: The Berne Convention and Beyond*, 1. kötet, Oxford, 2006, 295. o.

125. A Bizottság azzal érvel, hogy mivel a 2006/115 irányelv hatálya alá tartozó terület jelenleg kizárólagos hatáskörbe tartozik, a tagállamok nem tehetnek válaszlépéseket más szerződő felek által a WPPT 15. cikkének (3) bekezdése alapján tett fenntartásokra, és a 4. cikk (2) bekezdését sem alkalmazhatják önállóan. Ezért az Európai Unió feladata az Unió területének egészére nézve egységesen meghatározni, hogy milyen következményekkel kell járnia az Egyesült Államok mint szerződő fél által a WPPT 15. cikkének (3) bekezdése alapján tett fenntartásnak azon egyesült államokbeli művészeket illetően, akiknek hangfelvételét az Európai Unióban sugározzák.

126. Egyetértek ezzel az érveléssel. Először is véleményem szerint el kell utasítani a PPI és Írország azon körülményen alapuló érvelését, hogy a WPPT nem rendelkezik közvetlen hatállyal, és amely azt kívánja alátámasztani, hogy az e szerződésben előírt, harmadik országbeli állampolgárokkal való nemzeti elbánásnak semmi köze nincs a 2006/115 irányelvhez.

127. Elegendő a Bíróság azon ítélkezési gyakorlatára emlékeztetni, hogy bár a WPPT és a Római Egyezmény nem rendelkezik közvetlen hatállyal, ez semmiképpen nem érinti azt a kötelezettséget, hogy a 2006/115 irányelvet e megállapodások fényében kell értelmezni. [23]

128. Továbbá az az egyszerű tény, hogy a másodlagos uniós jog, amely méltányos díjazást kíván biztosítani azon művészek számára, akiknek kreatív alkotását az Európai Unióban nyilvánossághoz közvetítik, nem említi kifejezetten az Uniónak az uniós művészek és a harmadik országbeli művészek közötti egyenlő bánásmód biztosítására vonatkozó nemzetközi kötelezettségét, nem elegendő azon követelmény kizárásához, hogy a másodlagos uniós jogot e kötelezettséggel összhangban kell értelmezni.

129. Ezenfelül úgy vélem, hogy a 2006/115 irányelv 8. cikkének (2) bekezdését ténylegesen a WPPT 15. cikke Unió általi végrehajtásának kell tekinteni különösen e cikk (2) bekezdését illetően. [24]

130. Mindazonáltal emlékeztetni kell arra, hogy a másodlagos uniós jognak valamely vegyes megállapodással összhangban álló módon történő értelmezésére vonatkozó kötelezettség nem terjed ki az adott megállapodásban foglalt, azon területekre tartozó kötelezettségekre, amelyeken az Európai Unió mind ez idáig nem gyakorolta hatáskörét, és nem fogadott el kellő jelentőségű szabályozást. [25]

131. Következésképpen először azt kell megállapítani, hogy létezik-e uniós szabályozás „az érintett területen”. [26]

132. Amint arra Sharpston főtanácsnok a Lesoochranárske zoskupenie ügyre vonatkozó indítványában (C-240/09, EU:C:2010:436, 66. pont) rámutatott, nem feltétlenül egyértelmű, hogy az uniós hatáskörök gyakorlásának milyen mértéke (milyen intenzitása) tekinthető „kellő jelentőségűnek” ahhoz a következtetéshez, hogy az Unió az adott „területet” már szabályozta.

23 Lásd: SCF-ítélet (C-135/10, EU:C:2012:140, 47–50., 52. és 53. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Lásd mindazonáltal: Moura Vicente, D., *La propriété intellectuelle en droit international privé*, ADI Poche, 2009., 120. o. és 274. megjegyzés, aki szerint a TRIPS-megállapodás egyes cikkei közvetlen hatállyal rendelkezhetnek, amint erről Németországban már döntés született.

24 Amelynek értelmében: „A Szerződő Felek nemzeti jogszabályaikban úgy rendelkezhetnek, hogy az egyszeri megfelelő díjazásra való igényt az előadóművész vagy a hangfelvétel előállítója, vagy mindkettő érvényesítheti a felhasználóval szemben. A Szerződő Felek nemzeti jogszabályokat fogadhatnak el, amelyek, az előadóművész és a hangfelvétel előállítója közötti megállapodás hiányában, meghatározzák a díjnak az előadóművészek és a hangfelvétel-előállítók közötti felosztására vonatkozó feltételeket.”

25 2007. szeptember 11-i Merck Genéricos – Produtos Farmacêuticos ítélet (C-431/05, EU:C:2007:496, 34., 35. és 46. pont).

26 Lásd: 2007. szeptember 11-i Merck Genéricos – Produtos Farmacêuticos ítélet (C-431/05, EU:C:2007:496, 35. pont); 2011. március 8-i Lesoochranárske zoskupenie ítélet (C-240/09, EU:C:2011:125, 31. és 32. pont).

133. Hogyan kell meghatározni az adott „területet”? Lehet-e az „a szellemi alkotások jogával kapcsolatos szabályozás” tág fogalma? Igaz, hogy az Etang de Berre ítéletben [27] a Bíróság elegendőnek tekintette „a környezetre vonatkozó szabályozás” létezését a Bíróság hatáskörének megállapításához. A jelen indítványban ismertetett ítélkezési gyakorlatból mindenesetre az következik, hogy az „érintett területet” eseti alapon kell meghatározni.

134. A jelen ügyben a Bizottság azzal érvelt írásbeli észrevételeiben, hogy az érintett területet a szellemi tulajdon területének rendkívül tág fogalmával kell meghatározni. A Bizottság már a Dior ügyben [28] és a Merck Genericos ügyben [29] is felhozta ezt az érvet.

135. Véleményem szerint ugyanúgy, ahogyan a Bíróság mindkét ítéletben elutasította ezt a széles körű érvet – és a véleményem szerint a jelen ügyben analógia útján alkalmazandó 2012. április 26-i DR és TV2 Danmark ítélet (C-510/10, EU:C:2012:244) 31. pontjának szövege ellenére – a Bíróságnak meg kell állapítania, hogy az érintett terület nem határozható meg rendkívül általánosan a szellemi tulajdonnal kapcsolatos vívmányok területeként.

136. Ugyanis ha a jog e területét a maga egészében érintett területnek minősítenénk, túlságosan is egyszerű lenne kijelenteni, hogy az Európai Unió által hozott szabályozásra bőven akad példa a szellemi tulajdon területén, és arra a következtetésre jutni, hogy e jogterület valamely vegyes megállapodásban foglalt minden vonatkozása uniós, nem pedig tagállami hatáskörbe tartozik, annak ellenére, hogy a szellemi tulajdonnal kapcsolatos számos kérdés ezidáig csak felületesen lett harmonizálva.

137. Jóllehet az érintett területet kellően pontosan meg kell határozni, felmerül a kérdés, hogy különösen az előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik kérdésre tekintettel – mivel az a szerződő fél számára abban az esetben nyitva álló lehetőségre vonatkozik, ha valamely másik szerződő fél fenntartással él, és az a külkapcsolatok területét érinti – figyelembe lehet-e venni az EUMSZ 3. cikk (2) bekezdésével kapcsolatos ítélkezési gyakorlatot is.

138. Az utóbbi rendelkezés az Unió nemzetközi kötelezettségvállalásaira vonatkozik, és az Unió kizárólagos hatáskörének megállapításához megköveteli, hogy az érintett terület „az uniós szabályok által jelentős részben már szabályozott tárgykör” legyen [30] (lásd a jelen indítvány alábbi 147. pontját).

139. Mely tehát ez a terület, mivel az nem foglalhatja magában a szellemi tulajdon területének egészét?

140. Egyetértek a Bizottság által a tárgyaláson később előadott azon érvvel, hogy az érintett terület, amelynek tekintetében az Unió kizárólagos hatáskörre tarthat igényt, a hangfelvételekhez fűződő jogok, vagyis az előadóművészt és a hangfelvétel-előállítót a védelem tárgyán – a létesítményekben, bárokban, éttermekben stb. játszott, vagyis a felhasználók által az Unióban a nyilvánossághoz közvetítés vagy sugárzás céljára történő felhasználás cselekményeként felhasznált hangfelvételen – megillető jogok területe (amely a szerzőnek az előadott, alapul szolgáló művön fennálló jogait is magában foglalja; e jogok olykor egybeeshetnek, mivel egyes énekesek dalszerzők is egyben).

141. Önmagában a harmadik országbeli állampolgárok vívmányokban történő kezelésével kapcsolatban a PPI és Írország álláspontjával ellentétben elegendő annyit megjegyezni, hogy a 2006/115 irányelv egyáltalán nem szabályozza ezt a kérdést. Az irányelv ennélfogva minden állampolgárra alkalmazandó.

27 2004. október 7-i Bizottság kontra Franciaország ítélet (C-239/03, EU:C:2004:598, 28. pont). Ezen ítélkezési gyakorlat kritikájáról lásd például: Tanghe, Y., *The EU's external competence in IP matters: the contribution of the Daiichi Sankyo case to cloudy constitutional concepts, blurred borders, and corresponding court jurisdiction*, Columbia Journal of European Law, 22.1. kötet, 2015, 139. és azt követő oldal.

28 2000. december 14-i Dior és társai ítélet (C-300/98 és C-392/98, EU:C:2000:688).

29 2007. szeptember 11-i Merck Genéricos – Produtos Farmacêuticos ítélet (C-431/05, EU:C:2007:496). Lásd például: Holdgaard, R., Case C-431/05, Merck Genéricos, CMLR 45, 2008., 1233. o.

30 2014. szeptember 4-i Bizottság kontra Tanács ítélet (C-114/12, EU:C:2014:2151, 65. és azt követő pont); a Bíróság 3/15 (A megjelent művekhez való hozzáférésről szóló marrákesi egyezmény) véleménye (EU:C:2017:114, 107. pont).

142. Amint arra a Bizottság rámutatott, abban az esetben, ha a vívmányok nem szabályozzák ezt a kérdést, azokat más jogterületektől – például a társasági jogtól vagy a számviteli jogtól – eltérően, amelyeken a letelepedéshez vagy a lakóhelyhez hasonló fogalmakat használnak, és az uniós jogalkotó konkrét rendelkezéseket fogad el ezzel kapcsolatban, minden állampolgárra alkalmazni kell. A szerzői jogi vívmányok területén főszabály szerint nem ez a helyzet. A szerzői jogi jogszabályok semlegesek személyi hatályukat illetően. Az Unió így tartja tiszteletben a nemzeti elbánást előíró nemzetközi szerződésekkel kapcsolatos kötelezettségeit.

143. Ha ki kívánnák zárni a harmadik országbeli állampolgárok jogait, ezt az uniós jogalkotónak kellene kifejezett módon megtennie valamely jogalkotási technika útján. A 2006/115 irányelv e kérdésről való hallgatását a szöveg is alátámasztja, amely senkit nem zár ki rendelkezéseinek hatálya alól. Ezen irányelvnek egy olyan jogszabállyal való összehasonlításaként, amelyben erre sor kerül, a(z eredeti műalkotás szerzőjét megillető követő jogról szóló) 2001/84 irányelvre hivatkozom. Az uniós jogalkotó ebbe az irányelvbe kifejezetten beillesztett egy rendelkezést annak biztosítása érdekében, hogy a Berni Unió szerződő felei közül csak azok vehessék igénybe a szerzőt megillető követő jogot, amelyek jogában egyenértékű anyagi jogi rendelkezés vonatkozik a művészekre műalkotásuk viszonteladását illetően.

144. A szóban forgó esetben az uniós jogalkotó kifejezetten előírta a „Harmadik országból származó jogosultak” címet viselő rendelkezésben, hogy „[a] tagállamok biztosítják, hogy azon szerzőket, akik harmadik országok állampolgárai, illetve – a 8. cikk (2) bekezdésére is figyelemmel – az ő jogutódaikat csak akkor illeti meg a követő jog ezen irányelv és az érintett tagállam jogszabályainak megfelelően, ha a szerző, illetve jogutódja állampolgársága szerinti ország jogszabályai biztosítják a követő jogot az illető országban a tagállamokból származó szerzők és jogutódaik számára”.

145. További példa lehet az adatbázisok jogi védelméről szóló, 1996. március 11-i 96/9/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv,[31] amelyben az uniós jogalkotó egy olyan *sui generis* jogot vezetett ve, amelynek egyetlen nemzetközi szerződésben sem volt ismert megfelelője; ezen irányelvbe olyan rendelkezés került be, amely alapján az adatbázis jogosulatlan kimásolásának és/vagy újrahasznosításának megakadályozására irányuló jog azon adatbázisokon, amelyeknek előállítói harmadik ország állampolgárai vagy ott rendelkeznek szokásos tartózkodási hellyel, illetve amelyeket nem a Szerződés értelmében valamely tagállamban letelepedett jogi személyek állítottak elő, *csak akkor áll fenn, ha ezek a harmadik országok hasonló védelmet nyújtanak a tagállamok állampolgárai, illetve a Közösség területén szokásos tartózkodási hellyel rendelkező személyek által előállított adatbázisok számára*.

146. Az árva művek egyes megengedett felhasználási módjairól szóló, 2012. október 25-i 2012/28/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvben,[32] amely eltérést képez a szerzők és az egyéb szomszédos jogok jogosultjainak jogaitól, nemzetközi megállapodások alapján fennálló kötelezettségeinek tudatában és a nemzetközi udvariasság jegyében az uniós jogalkotó úgy döntött, hogy nem alkalmazza a szabályokat harmadik országbeli állampolgárokra, kivéve ha az eset körülményeinek összessége alapján észszerűen feltételezhető, hogy tudnak művük felhasználásáról. A harmadik országbeli állampolgárok ennélfogva ki lettek zárva az árva művekről szóló irányelv esetleges hátrányos hatásaiból.

147. Ezt követően felmerül a kérdés, hogy az EUMSZ 3. cikk (2) bekezdésével kapcsolatos ítélkezési gyakorlat, különösen a Bizottság kontra Tanács ítélet (C-114/12, EU:C:2014:2151) és a Bíróság 3/15 (A megjelent művekhez való hozzáférésről szóló marrákesi egyezmény) véleménye (EU:C:2017:114) is figyelembe vehető-e a jelen ügyben.

31 HL 1996. L 9., egységes szerkezetbe foglalt változat, 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 15. kötet, 459. o.

32 EGT-vonatkozású szöveg. HL 2012. L 299., 5. o.

148. Úgy vélem, hogy – bár az említett két eset közül az egyik egy olyan nemzetközi szerződéssel volt kapcsolatos, amelyről még folytak a tárgyalások a másik pedig egy olyan szerződéssel, amelyet már megtárgyaltak – a jelen ügyben az Unió indokoltan tart igényt kizárólagos hatáskörre nemcsak a Bíróság ítélkezési gyakorlata által a szerzői és szomszédos jogokkal kapcsolatos vívmányok értelmezésének területére kifejtett hatásra, hanem a harmonizáció széles körű szabályrendszer[33] útján történő elmélyítésére tekintettel is. A 2014/26/EU irányelv a jelen ügy megoldása szempontjából három releváns fogalommeghatározást tartalmaz: a jogosult fogalmának semleges meghatározását, a jogdíjbevétel fogalmának semleges meghatározását és a kezelés fogalmának semleges meghatározását. Így valamely személy szerzői vagy szomszédos jogainak az Unióban történő felhasználására irányuló bármely cselekmény tekintetében e személyt jogdíjbevétel illeti meg, és bármely jogosult követelheti e bevételt.

149. Ezenfelül megjegyezhető, – amint ezt már Ruiz-Jarabo Colomer főtanácsnok is kifejtette a Merck ügyben – hogy az Unió és a tagállamok által megosztott hatáskörben kötött megállapodások közös céljaikat tükrözik, amelyek kötelezik őket a megállapodásban részt vevő harmadik országokkal szemben; az EUMSZ 4. cikk (3) bekezdésében megfogalmazott lojális együttműködés elve arra kötelezi a tagállamokat, hogy ne csak a tárgyalási szakaszban és a megállapodások aláírásakor, hanem azok végrehajtása során is együttműködjenek (a Bíróság 1/94 [A WTO-egyezmény mellékletét képező megállapodások] véleménye, EU:C:1994:384, 108. pont); ezt együttesen kell alkalmazni az uniós jog hatékony érvényesülésének biztosítására vonatkozó kötelezettséggel, mind a jogalkotás, mind a végrehajtás, mind az igazságszolgáltatás szintjén.[34]

150. Emlékeztetek arra, hogy az Unió egy másik kizárólagos hatásköre is kétségtelenül releváns lehet a jelen ügyben, mégpedig a közös kereskedelempolitika területén fennálló kizárólagos hatáskör (az EUMSZ 3. cikk (1) bekezdésének e) pontja). A 2013. július 18-i Daiichi Sankyo és Sanofi-Aventis Deutschland ítéletben (C-414/11, EU:C:2013:520, 52. és 53. pont) a Bíróság megállapította, hogy a TRIPS-megállapodásban foglalt szabályok e hatáskörbe tartoznak. E szabályok némelyike valóban pontosan az előadóművészek és a hangfelvételgyártók jogaira vonatkozik.[35] Ezért, bár formailag nincs átfedés a TRIPS-megállapodás és a WPPT között, tagadhatatlanul fennáll bizonyos kapcsolat.

151. Igaz, hogy a jelen ügyben szóban forgó konkrét jogot nem a TRIPS-megállapodás tartalmazza (a TRIPS-megállapodás nemzeti elbánással kapcsolatos kötelezettségeit és a legnagyobb kedvezményes elbánásra vonatkozó rendelkezéseit kell betartani). Ez mindenesetre nem zárja ki, hogy az Unió ilyen jogot biztosítson, hanem egyszerűen csak azt jelenti, hogy az nem a TRIPS-megállapodás hatálya alá tartozik.

152. A fenti megfontolásokból ezért az következik, hogy amennyiben az uniós jogalkotó módosítani kívánja a 2006/115 irányelvet, és ki kívánja zárni a harmadik országbeli állampolgárokat, úgy ezt az Uniónak kell megtennie, és nem a 27 tagállamnak kell megkísérelnie egyenként, különböző módokon. E feladatnak a tagállamokra bízása ugyanis megváltoztatná az Unió által elfogadott közös szabályok hatályát.

33 Például a szerzői és szomszédos jogokra vonatkozó közös jogkezelésről és a zeneművek belső piacon történő online felhasználásának több területre kiterjedő hatályú engedélyezéséről szóló, 2014. február 26-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2014. L 84., 72. o.; helyesbítés: HL 2015. L 233., 8. o.).

34 A Merck ügyre vonatkozó indítvány hivatkozik az alábbi művekre: Kahl, W., „Artikel 10", in: Callies, C., és Ruffert, M., *Kommentar zu EU-Vertrag und EG-Vertrag*, Luchterhand kiadó, 2. átdolgozott és kibővített kiadás, Neuwied és Kriftel, 2002., 451. és azt követő oldal. Ezen érveket az alábbi mű is alátámasztja: Etienne, J., *Arrêt «Merck Genéricos»: la compétence d'interprétation d'un accord international conclu par la Communauté et les Etats membres*, Journal de droit européen, 2008, 46. o.

35 Lásd a TRIPS-megállapodás 14. cikkét.

153. Mellékesen az alábbi kérdés merül fel: ha a WPPT egésze tekintetében úgy kell tekinteni, hogy az Unió a tagállamok helyébe lépett, milyen jogkövetkezményekkel járhatnak a tagállamok által az említett szerződés alapján tett fenntartások (lásd a Dán Királyság, a Finn Köztársaság, a Francia Köztársaság, a Németországi Szövetségi Köztársaság és a Svéd Királyság által a WPPT-hez fűzött 78. sz. értesítésben tett nyilatkozatokat, valamint a Finn Köztársaság által a WPPT-hez csatolt 88. sz. nyilatkozatot)?

154. Véleményem szerint a jelen indítványban szereplő megfontolásokból az következik, hogy amennyiben e fenntartások akadályoznák az uniós jog alkalmazását, annyiban e fenntartások nem lennének alkalmazhatók.

155. A harmadik kérdésre ennélfogva azt a választ kell adni, hogy a tagállamokat nem illeti meg mérlegelési jogkör az Unió kizárólagos hatáskörébe tartozó területen, és nem tehetnek választ lépéseket más szerződő felek fenntartásaira, illetve nem alkalmazhatnak a 2006/115 irányelv 8. cikkének (2) bekezdésében meghatározottaktól eltérő feltételeket.

D. A negyedik kérdésről

1. A felek érveinek összefoglalása

156. Az RAAP és a Bizottság lényegében úgy véli, hogy nem engedhető meg a 2006/115 irányelv 8. cikkének (2) bekezdésében foglalt méltányos díjazáshoz való jog hangfelvétel-előállítókra történő korlátozása, vagyis e jog megtagadása azon előadóművészektől, akiknek az előadását a szóban forgó hangfelvételen rögzítették, ha a hangfelvétel-előállítókat megilleti e jog.

157. A PPI azt állítja, hogy a negyedik kérdéssel a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keres választ, hogy megengedhető-e a WPPT alapján, hogy a hangfelvétel-előállítókat és az előadóművészeket eltérően kezeljék, elismerve különösen a hangfelvétel-előállítók méltányos díjazáshoz való jogát, de megtagadva azt az előadóművészektől. Véleménye szerint e kérdésre igenlő válasz adható.

158. Írország azt állítja, hogy lehetősége van arra, hogy a 2006/115 irányelv átültetése során és az Egyesült Államok által tett fenntartásra figyelemmel szükség esetén nemzeti elbánásban részesítse a valamely EGT-országban előadó vagy ott tartózkodási, illetve lakóhellyel rendelkező előadóművészeket, és hogy végrehajtási rendelet útján kiterjessze az előadóművészek kategóriáinak körét. Ez a mérlegelési jogkör az irányelv szövege, jogalkotási előzményei és az uniós gazdasági szereplőkre vonatkozó preambulumbekezdése alapján áll fenn. Különösen az Egyesült Államok nemzeti jogában biztosított megfelelő jogok hiánya miatt, de azért is, mert a WPPT nem rendelkezik közvetlen hatállyal, Írországnak lehetősége van a hangfelvétel-előállítókat megillető díjazáshoz való jogot elválasztani az előadóművészeket megillető jogoktól, ha az előadásokat más módon rögzítették hangfelvételen a másik szerződő államban történő első kiadásra vonatkozó nemzeti jogszabályi rendelkezések alapján.

2. Értékelés

159. Negyedik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság azt szeretné megtudni, hogy megengedhető-e a méltányos díjazáshoz való jog olyan módon történő korlátozása, hogy azon előadóművészek, akiknek az előadását a szóban forgó hangfelvételen rögzítették, nem részesülnek díjazásban, hanem e jog kizárólag a hangfelvétel-előállítót illeti meg.

160. Amint arra az RAAP rámutatott, a 8. cikk (2) bekezdése kifejezetten arra kötelezi a tagállamokat, hogy mind az előadóművészek, mind a hangfelvétel-előállítók számára biztosítsák a díjazáshoz való jogot. Ez szándékos eltérés volt a 2006/115 irányelv elfogadásakor a Római Egyezményben rögzített nemzetközi jogi álláspontttól.[36] Az Európai Unió WPPT-hez történő csatlakozása összhangot teremtett a nemzetközi álláspont és az irányelvben képviselt álláspont között.

161. Ezt az említett irányelv kontextusa és célja is alátámasztja. Amint az különösen az (5), (7) és (10) preambulumbekezdésből kitűnik, az irányelv célja többek között az előadóművészek védelme, egyes jogaik európai uniós szintű harmonizálása, valamint annak biztosítása, hogy nemzetközi jogi kötelezettségeikkel összhangban a tagállamok végrehajtsák a szóban forgó jogokat.

162. Elegendő rámutatni arra, hogy a 2006/115 irányelv 8. cikke (2) bekezdésének szövege a díj felosztásának biztosítására kötelezi a tagállamokat. Mivel e jogról nem lehet lemondani, a díjazásból való tényleges részesülés hiányával egyenértékű felosztás *de facto* jogfosztást jelent akkor is, ha erre a hangfelvétel-előállítók és az előadóművészek közötti megállapodás alapján kerül sor (lásd e tekintetben az irányelv (12) és (13) preambulumbekezdését).

163. Amint azt a kérdést előterjesztő bíróság elismeri, a SENA-ítéletből[37] az következik, hogy a 92/100 irányelv 8. cikkének (2) bekezdését (jelenleg a 2006/115 irányelv 8. cikkének (2) bekezdése) valamennyi tagállamban egységesen kell értelmezni, és azt minden egyes tagállamnak alkalmaznia kell. A Bíróság megállapította, hogy a kereskedelmi forgalomba hozott hangfelvétel, többek között műsorsugárzási célból történő, felhasználásának ellenszolgáltatását jelentő díjazás méltányos jellegét különösen e felhasználásnak a kereskedelmi forgalmi értéke szempontjából kell vizsgálni.

164. Még a Bizottság is elismeri, hogy a tagállamok mérlegelési jogkörrel rendelkeznek arra vonatkozóan, hogy területükön meghatározzák az ezen – a kereskedelmi forgalomba hozott hangfelvétel felhasználásának ellenszolgáltatását jelentő díjazás különösen e felhasználásnak a kereskedelmi forgalmi értéke szempontjából fennálló méltányos jellegének kérdésével kapcsolatos – uniós jogi fogalom tiszteletben tartásának az uniós jog és különösen a 2006/115 irányelv által meghatározott keretek között történő biztosítására szolgáló legmegfelelőbb kritériumokat.

165. Úgy vélem mindazonáltal, hogy a szóban forgó fogalom „tiszteletben tartásának biztosítására szolgáló megfelelő kritériumokra” való hivatkozás nem vonatkozik a 8. cikk (2) bekezdése szerinti kedvezményezettek személyi körének meghatározására. A tagállamok mérlegelési jogköre főszabály szerint sokkal inkább annak értékelésére korlátozódik, hogy mi minősül méltányosnak a díjazás szempontjából.

166. Meghiúsulna a 2006/115 irányelvnek a szellemi tulajdon területén harmonizált jogi védelem megteremtésére vonatkozó tárgya, ha a tagállamok a díjazás kedvezményezettjeinek meghatározásának alapjául használhatnák a 8. cikk (2) bekezdését. Ez a megközelítés ellentétes lenne a (17) preambulumbekezdéssel.[38]

167. Végezetül rá lehet mutatni arra, hogy a tagállamok többségének (legalább 18 tagállam[39]) szerzői joga *kifejezetten* úgy rendelkezik, hogy megállapodás hiányában az egyszeri méltányos díjat – az indokolt kezelési költségek levonását követően – egyenlő arányban (50-50 %-ban) kell felosztani az előadóművészek és a hangfelvétel-előállítók között.

36 Lásd például: Walter, M., von Lewinski, S., *European Copyright Law: A Commentary*, Oxford University Press, Oxford, 2010, 6.8.13. pont.

37 2003. február 6-i ítélet (C-245/00, EU:C:2003:68). Ez az ítélet azzal foglalkozik, hogy a nemzetközi megállapodások mennyiben hívhatók segítségül az irányelv értelmezéséhez.

38 „A harmonizált bérleti és haszonkölcsönzési jogok, illetve a harmonizált szomszédos jogok nem gyakorolhatók olyan módon, hogy azok a tagállamok közötti kereskedelem rejtett akadályát képezzék […]”

39 Belgium, Bulgária, Dánia, Németország, Észtország, Görögország, Spanyolország, Franciaország, Olaszország, Litvánia, Magyarország, Málta, Hollandia, Ausztria, Portugália, Románia, Szlovénia és Svédország.

168. Ebből az következik, hogy a negyedik kérdésre azt a választ kell adni, hogy nem egyeztethető össze a 8. cikk (2) bekezdésével a méltányos díjazáshoz való jog olyan módon történő korlátozása, hogy azon előadóművészek, akiknek az előadását a hangfelvételen rögzítették, nem részesülnek díjazásban, hanem az kizárólag a hangfelvétel-előállítót illeti meg.

IV. Végkövetkeztetések

169. Ezen okokra tekintettel azt javasolom, hogy a Bíróság a High Court (felsőbíróság, Írország) által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéseket a következőképpen válaszolja meg:

1) A bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról, valamint a szellemi tulajdon területén a szerzői joggal szomszédos bizonyos jogokról [helyesen: a szellemi tulajdon területén a bérleti jogról, a haszonkölcsönzési jogról és a szerzői joggal szomszédos bizonyos jogokról] szóló, 2006. december 12-i 2006/115/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 8. cikkének (2) bekezdését a Szellemi Tulajdon Világszervezetének (WIPO) előadásokról és hangfelvételekről szóló szerződése (a továbbiakban: WPPT) követelményeinek fényében kell értelmezni, amelynek az Unió a részese, és az mint ilyen összhangban áll az Uniónak a WPPT 4. cikke által előírt, nemzeti elbánás biztosítására vonatkozó kötelezettségével, anélkül, hogy ilyen értelmű kifejezett rendelkezésre lenne szükség.

2) A tagállam nem rendelkezik arra vonatkozó mérlegelési jogkörrel, hogy feltételeket szabjon annak meghatározására, hogy mely előadóművészek minősülnek „érintett előadóművészeknek” a 2006/115 irányelv 8. cikke alapján. Különösképpen, a tagállam a méltányos díjazásból járó részesedéshez való jogot nem korlátozhatja azokra az esetekre, amikor az Európai Gazdasági Térségben (EGT) kerül sor az előadásra, független attól, hogy az előadóművészek EGT-országban rendelkeznek-e lakó- vagy tartózkodási hellyel.

3) A tagállamokat nem illeti meg mérlegelési jogkör az Unió kizárólagos hatáskörébe tartozó területen, és nem tehetnek válaszlépéseket a WPPT más szerződő feleinek fenntartásaira, illetve nem alkalmazhatnak a 2006/115 irányelv 8. cikkének (2) bekezdésében meghatározottaktól eltérő feltételeket.

4) Nem egyeztethető össze a 2006/115 irányelv 8. cikkének (2) bekezdésével a méltányos díjazáshoz való jog olyan módon történő korlátozása, hogy azon előadóművészek, akiknek az előadását a hangfelvételen rögzítették, nem részesülnek díjazásban, hanem az kizárólag a hangfelvétel-előállítót illeti meg.